

Ročník 1991

Sbírka zákonů

ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY

ČESKÉ REPUBLIKY / SLOVENSKÉ REPUBLIKY

Částka 1

Rozeslána dne 31. ledna 1991

Cena Kčs 8,-

O B S A H:

1. Zákon o zaměstnanosti
 2. Zákon o kolektivním vyjednávání
 3. Zákon, kterým se mění a doplňuje zákoník práce
 4. Vyhláška federálního ministerstva vnitra, kterou se mění vyhláška federálního ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách
-

1

Z Á K O N

ze dne 4. prosince 1990

o zaměstnanosti

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Dosažení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti je jedním ze základních cílů hospodářské a sociální politiky státu. Občané mají právo na zaměstnání bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, členství v politických stranách nebo příslušnost k politickým hnutím, národnost, etnický nebo sociální původ, majetek, zdravotní stav nebo věk.

Č Á S T P R V N Í
Ú V O D N Í U S T A N O V E N Í

§ 1

Právo na zaměstnání

(1) Právem na zaměstnání se rozumí právo občanů, kteří chtějí a mohou pracovat a o práci se skutečně ucházejí,

- a) na zprostředkování pracovního uplatnění ve vhodném zaměstnání,
- b) na rekvalifikaci nezbytnou k pracovnímu uplatnění,

c) na hmotné zabezpečení před nástupem do zaměstnání a v případě ztráty zaměstnání.

(2) Občan má právo na zabezpečení vhodného zaměstnání odpovídajícího jeho zdravotnímu stavu, s přihlédnutím k jeho věku, kvalifikaci a schopnostem, dříve předchozí doby zaměstnání a možnosti ubytování (dále jen „vhodné zaměstnání“).

(3) Občan má právo svobodně si zvolit své zaměstnání a vykonávat je na celém území České a Slovenské Federativní Republiky, nebo si může zabezpečit zaměstnání v zahraničí.

§ 2

(1) Účastníky právních vztahů vznikajících podle tohoto zákona jsou

- a) příslušné státní orgány,
- b) občané,
- c) právnické osoby zaměstnávající občany a dále fyzické osoby, které jsou podle právních předpisů oprávněny podnikat a při provozování podnikatelské činnosti zaměstnávají občany,
- d) právnické a fyzické osoby, které vykonávají činnosti podle tohoto zákona, zejména při zprostředkování zaměstnání, rekvalifikaci a pracovní rehabilitaci,

pokud zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je Česká a Slovenská Federativní Republika vázána, nestanoví jinak.

(2) Občané jako účastníci právních vztahů podle tohoto zákona jsou českoslovenští státní občané. Stejně právní postavení mají cizinci a osoby bez státní příslušnosti, které jsou zaměstnávány podle československých právních předpisů; do zaměstnání však mohou být přijati jen tehdy, jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu na území České a Slovenské Federativní Republiky¹⁾ a povolení k zaměstnání.²⁾

(3) Povolení k zaměstnání se nevyžaduje k zaměstnávání cizince a osoby bez státní příslušnosti, který uzavřel sňatek s československým státním občanem a žije s ním trvale na území České a Slovenské Federativní Republiky.

§ 3

Státní politika zaměstnanosti

(1) Státní politika zaměstnanosti směřuje k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách, produktivnímu využití zdrojů pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání; zabezpečují ji federální ministerstvo práce a sociálních věcí a v působnosti republik

státní orgány, o nichž to stanoví zákony národních rad.²⁾

(2) Při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti federální ministerstvo práce a sociálních věcí zejména

- a) soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti,
- b) navrhuje opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce a k vytváření souladu mezi zdroji a potřebami pracovních sil v celostátním měřítku,
- c) navrhuje programy k dalšímu pracovnímu uplatnění zaměstnanců v případech velkých strukturálních změn prováděných v působnosti federálních ústředních orgánů,
- d) usměrňuje zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území České a Slovenské Federativní Republiky a pracovních sil z České a Slovenské Federativní Republiky v zahraničí,
- e) navrhuje opatření k realizaci úkolů vyplývajících pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku z uzavřených mezinárodních úmluv v oblasti zaměstnanosti.

Č Á S T D R U H Á

ZABEZPEČOVÁNÍ PRÁVA NA ZAMĚŠTNÁNÍ

Zprostředkování zaměstnání

§ 4

(1) Zprostředkováním zaměstnání se pro účely tohoto zákona rozumí činnost zaměřená na vyhledávání vhodného zaměstnání pro občana, který se o práci uchází. Součástí zprostředkování zaměstnání je též činnost informační a poradenská.

(2) Zaměstnání zprostředkovávají příslušné územní státní orgány práce, do jejichž působnosti podle zákona národní rady tato činnost patří (dále jen „územní orgán práce“); jiné právnické nebo fyzické osoby mohou zprostředkovávat zaměstnání jen za podmínek stanovených tímto zákonem.

(3) Územní orgány práce zprostředkovávají zaměstnání bezplatně na celém území České a Slovenské Federativní Republiky.

§ 5

(1) Zprostředkování zaměstnání za účelem dosažení zisku za tuto činnost je zakázáno; za takové zprostředkování zaměstnání se nepovažuje zveřejňování nabídek zaměstnání za úhradu ve sdělovacích prostředcích, kdy není prováděna přímá zpro-

¹⁾ Zákon č. 68/1965 Sb., o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky.

²⁾ Zákon ČNR č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti.

středkovatelská činnost mezi zaměstnavateli a občany.

(2) Zprostředkování zaměstnání, za které je vybírán od zaměstnavatelů přiměřený poplatek vyjadřující skutečné výdaje související se zprostředkováním zaměstnání, může být prováděno právníkou nebo fyzickou osobou, jen pokud má k takové činnosti povolení.²⁾

§ 6

(1) Vhodné zaměstnání si občan zabezpečuje za pomoci příslušného územního orgánu práce, pokud si je nezabezpečí sám.

(2) O zprostředkování zaměstnání se občan uchází u toho územního orgánu práce, v jehož obvodu má trvalý pobyt; informace o možnostech zaměstnání a o volných pracovních místech, jakož i poradenskou činnost týkající se zaměstnání, může požadovat u kteréhokoliv územního orgánu práce. Za tím účelem vedou územní orgány práce evidenci volných pracovních míst (§ 8 odst. 2).

§ 7

(1) Občan, který není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a který se u územního orgánu práce (§ 4 odst. 2) uchází na základě písemné žádosti o zprostředkování vhodného zaměstnání (dále jen „uchazeč o zaměstnání“), se zařadí do evidence uchazečů o zaměstnání (§ 8 odst. 1).

(2) Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytovat územnímu orgánu práce na jeho vyzvání potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání.

(3) Uchazeč o zaměstnání může být z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo jestliže úmyslně maří součinnost s územním orgánem práce při zprostředkování zaměstnání; v těchto případech bude znovu zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání nejdříve po uplynutí doby tří měsíců.

§ 8

(1) Evidence uchazečů o zaměstnání obsahuje zejména potřebné osobní údaje o uchazeči o zaměstnání, údaje o jeho kvalifikaci, získaných pracovních zkušenostech v dosavadních zaměstnáních, zaměření jeho zájmu o určitá zaměstnání, údaje o jeho osobních a rodinných poměrech souvisejících se zprostředkováním zaměstnání a o jeho zdravotním stavu.

(2) Evidence volných pracovních míst obsahuje základní charakteristiku pracovního místa, zejména určení druhu práce, předpoklady a požadavky stanovené pro zastávání pracovního místa a základní informace o pracovních a mzdových pod-

mínkách, možnostech ubytování a umístění dětí do předškolních zařízení.

§ 9

(1) Při zprostředkování zaměstnání se věnuje zvýšená péče těm uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, mateřské poslání nebo z jiných vážných důvodů potřebují. Jsou to vedle občanů se změněnou pracovní schopností podle § 21 zejména

- a) mladiství po skončení povinné školní docházky, kteří nepokračují v další přípravě na povolání,
- b) absolventi středních škol a vysokých škol při prvním nástupu do zaměstnání,
- c) těhotné ženy, občané pečující o dítě do 15 let věku nebo o dlouhodobě těžce zdravotně postiženého člena rodiny, který vyžaduje mimořádnou péči,
- d) uchazeči o zaměstnání starší padesáti let věku a ti, kteří byli uvolněni ze zaměstnání v důsledku strukturálních změn, organizačních nebo racionalizačních opatření uskutečňovaných na základě programů příslušné vlády a ústředních orgánů,
- e) uchazeči o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než šest měsíců,
- f) občané, kteří potřebují zvláštní pomoc,³⁾
- g) občané společensky nepřízpůsobení.⁴⁾

(2) Zaměstnavatel na vyžádání územního orgánu práce vybere z hlášených volných pracovních míst (§ 19 odst. 2) místa vhodná pro uchazeče o zaměstnání uvedené v odstavci 1.

Rekvalifikace

§ 10

(1) Rekvalifikací se pro účely tohoto zákona rozumí taková změna dosavadní kvalifikace uchazeče o zaměstnání, kterou je potřebné zajistit získáním nových znalostí a dovedností teoretickou nebo praktickou přípravou, umožňující jeho pracovní uplatnění ve vhodném zaměstnání. Při určování obsahu a rozsahu této přípravy se vychází z dosavadní kvalifikace uchazeče o zaměstnání tak, aby byla co nejúčelněji využita při získávání nových znalostí a dovedností nezbytných pro výkon práce v zaměstnání, pro které je rekvalifikován; na základě toho se rovněž určuje způsob a doba zabezpečení rekvalifikace.

(2) Rekvalifikace se provádí na základě písemné dohody uzavřené mezi uchazečem o zaměstnání a územním orgánem práce, který mu nabídl zabezpečení rekvalifikace. V dohodě se uvede zejména obsah rekvalifikace, způsob a doba jejího za-

³⁾ § 90 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

⁴⁾ § 91 zákona č. 100/1988 Sb.

bezpečení a podmínky hmotného zabezpečení po dobu rekvalifikace.

§ 11

(1) Rekvalifikace prováděná zaměstnavateli v zájmu dalšího pracovního uplatnění jejich zaměstnanců se uskutečňuje na základě písemné dohody uzavřené mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

(2) Rekvalifikace se uskutečňuje v pracovní době a je překážkou v práci na straně zaměstnance; za tuto dobu přísluší zaměstnanci náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku. Mimo pracovní dobu se rekvalifikace uskutečňuje jen pokud je to nezbytné vzhledem ke způsobu jejího zabezpečení.

(3) O rekvalifikaci podle odstavce 1 nejde v případě účasti zaměstnance na teoretické nebo praktické přípravě, kterou

- a) je zaměstnavatel povinen zabezpečovat pro zaměstnance podle příslušných právních předpisů a které je zaměstnanec povinen se zúčastnit v souvislosti s výkonem svého zaměstnání,
- b) zaměstnanec absolvuje z vlastního zájmu, aniž by z hlediska jím vykonávané práce u zaměstnavatele byla nezbytná potřeba změny jeho dosavadní kvalifikace;

v těchto případech se postupuje podle příslušných ustanovení pracovněprávních předpisů upravujících účast zaměstnanců na školení a studiu při zaměstnání.⁵⁾

Hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání

§ 12

(1) Uchazeči o zaměstnání, kterému není do sedmi kalendářních dnů ode dne podání žádosti podle § 7 odst. 1 zprostředkováno vhodné zaměstnání nebo zabezpečena možnost rekvalifikace na nové pro něj vhodné zaměstnání, se poskytne hmotné zabezpečení.

(2) Skutečnosti rozhodné pro poskytování hmotného zabezpečení je uchazeč a zaměstnání povinen osvědčit územnímu orgánu práce zejména údaji uvedenými v potvrzení o zaměstnání⁶⁾ a změny těchto skutečností ohlašovat nejpozději do sedmi kalendářních dnů.

(3) Hmotné zabezpečení náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek ode dne podání žádosti podle § 7 odst. 1. Požádal-li uchazeč o zaměstnání o zprostředkování zaměstnání nejpozději do tří pracovních dnů ode dne

skončení zaměstnání, hmotné zabezpečení mu náleží již ode dne následujícího po skončení zaměstnání.

§ 13

(1) Hmotné zabezpečení se poskytuje uchazeči o zaměstnání, který splňuje podmínku celkové doby předchozího zaměstnání v délce alespoň 12 měsíců v posledních třech letech před podáním žádosti o zprostředkování zaměstnání, nestanoví-li prováděcí předpis dobu kratší.

(2) Stejně jako zaměstnání se pro účely uvedené v odstavci 1 započítává doba

- a) péče o dítě ve věku do tří let, osobní péče o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě, které vyžaduje mimořádnou péči, pokud nebylo umístěno v ústavu pro takové děti, a doba osobní péče o blízkou osobu, která byla převážně nebo úplně bezmocná a nebyla umístěna v ústavu sociální péče nebo v obdobném zdravotnickém zařízení,
- b) po kterou byl občan veden v evidenci jako uchazeč o zaměstnání nebo pobíral invalidní důchod nebo vdovský důchod,
- c) po kterou měl uchazeč o zaměstnání nárok na peněžitě dávky nemocenského pojištění (zabezpečení) nahrazující úslou mzdu (výdělek), podle předpisů o nemocenském pojištění (zabezpečení),
- d) studia a přípravy pro povolání nebo vědecké a umělecké aspirantury,
- e) přípravy pro povolání prováděné u občanů se změněnou pracovní schopností,
- f) výkonu vojenské základní (náhradní) služby a vojenského cvičení nebo jiného druhu služby v ozbrojených silách, která nebyla konána ve služebním poměru, a výkonu civilní služby,
- g) vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody.

§ 14

(1) Hmotné zabezpečení se neposkytuje, jestliže uchazeč o zaměstnání

- a) splňuje podmínky pro nárok na starobní důchod nebo na invalidní důchod s výjimkou invalidního důchodu invalidního občana, který je schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen za zcela mimořádných podmínek,⁷⁾
- b) je hmotně zabezpečen peněžitými dávkami nemocenského pojištění (zabezpečení) nahrazujícími úslou mzdu (výdělek),

⁵⁾ § 141a zákoníku práce.

Vyhláška ministerstva školství č. 140/1968 Sb., o pracovních úlevách a hospodářském zabezpečení studujících při zaměstnání.

⁶⁾ § 60 odst. 2 zákoníku práce.

§ 6 nařízení vlády ČSSR č. 223/1988 Sb., kterým se provádí zákoník práce.

⁷⁾ § 29 odst. 2 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb.

- c) nastoupil vojenskou základní (náhradní) službu, civilní službu, vazbu nebo výkon trestu odnětí svobody,
- d) bez vážných osobních nebo rodinných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo na rekvalifikaci pro nové vhodné zaměstnání anebo neplní po delší dobu podstatné povinnosti při rekvalifikaci,
- e) úmyslně maří součinnost s územním orgánem práce při zprostředkování zaměstnání,
- f) v posledních šesti měsících opětovně ukončil zaměstnání sám bez vážných důvodů, nebo s ním v této době bylo zaměstnání opětovně ukončeno pro neuspokojivé pracovní výsledky nebo pro porušování povinností vyplývajících ze zaměstnání.

(2) Hmotné zabezpečení se dále neposkytuje po dobu pobytu uchazeče o zaměstnání v cizině přesahující 30 kalendářních dnů.

(3) Dávky hmotného zabezpečení se nevyplácejí do ciziny.

§ 15

Za vážné důvody v případech uvedených v § 14 odst. 1 písm. f) se považuje, jestliže zaměstnanec skončil zaměstnání

- a) z vážných osobních nebo rodinných důvodů,
- b) z důvodu, že zaměstnavatel porušil podstatnou povinnost, kterou měl podle právních předpisů, kolektivní smlouvy nebo sjednaných pracovních podmínek,
- c) ze zdravotních důvodů, nemohl-li je dál vykonávat podle lékařského posudku (rozhodnutí) orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení, popřípadě pro dosažení nejvyšší přípustné expozice.⁸⁾

§ 16

(1) Hmotné zabezpečení se poskytuje uchazeči o zaměstnání nejdéle po dobu jednoho roku. Po této době je uchazeč o zaměstnání hmotně zabezpečen podle předpisů o sociálním zabezpečení.⁹⁾

(2) Uchazeči o zaměstnání, kterému územní orgán práce zabezpečuje rekvalifikaci, se poskytuje hmotné zabezpečení až do ukončení rekvalifikace. Není-li uchazeči o zaměstnání po úspěšném ukončení rekvalifikace vhodné zaměstnání zprostředkováno, náleží mu hmotné zabezpečení podle odstavce 1 ode dne následujícího po ukončení rekvalifikace.

§ 17

(1) Výše hmotného zabezpečení se stanoví na

základě průměrného měsíčního čistého výdělku,¹⁰⁾ kterého uchazeč o zaměstnání dosáhl ve svém posledním zaměstnání, a to nejméně ve výši 60 % tohoto výdělku po dobu prvních šesti měsíců, a po zbývající dobu nejméně ve výši 50 % tohoto výdělku, pokud prováděcí předpis nestanoví vyšší sazbu.

(2) Uchazeči o zaměstnání, který v posledních třech letech nebyl zaměstnán a nárok na hmotné zabezpečení mu vznikl započtením dob uvedených v § 13 odst. 2, se stanoví výše hmotného zabezpečení pevnou měsíční částkou, a to ve výši důchodu, který je jako jediný zdroj příjmu poskytován jednotlivci podle předpisů o sociálním zabezpečení, nestanoví-li prováděcí předpis vyšší částku.

(3) Jestliže výše hmotného zabezpečení stanovená procentní sazbou podle odstavce 1 z výdělku, kterého uchazeč o zaměstnání dosahoval při odpracování stanovené týdenní pracovní doby, je nižší než důchod, který je jako jediný zdroj příjmu poskytován jednotlivci podle předpisů o sociálním zabezpečení, náleží hmotné zabezpečení ve výši tohoto důchodu.

(4) Jestliže průměrný měsíční čistý výdělek, kterého uchazeč o zaměstnání dosahoval v posledním zaměstnání, je nižší než důchod, který je jako jediný zdroj příjmu poskytován jednotlivci podle předpisů o sociálním zabezpečení, náleží hmotné zabezpečení ve výši tohoto výdělku.

(5) Jestliže uchazeč o zaměstnání přijal zaměstnání, které pro něho není vhodným zaměstnáním, nebo v němž může konat práci jen po kratší než stanovenou týdenní pracovní dobu a toto zaměstnání mu bylo zprostředkováno na dobu kratší než šest měsíců (krátkodobé zaměstnání), poskytuje se po jeho ukončení hmotné zabezpečení, pokud je to pro uchazeče o zaměstnání výhodnější, v takové výši, v jaké by mu příslušelo, kdyby takové krátkodobé zaměstnání nepřijal. Doba krátkodobého zaměstnání nemá vliv na dobu, po kterou přísluší hmotné zabezpečení.

§ 18

(1) Bylo-li uchazeči o zaměstnání hmotné zabezpečení jeho zaviněním přiznáno a poskytováno neprávem nebo ve vyšší částce než skutečně náleželo, zejména proto, že zamlčel nebo nesprávně uvedl některou rozhodnou skutečnost nebo nesplnil svou oznamovací povinnost, je povinen vrátit neprávem přijaté hmotné zabezpečení nebo jeho část poskytnutou v nesprávné výši, a to ode dne, od kterého hmotné zabezpečení nenáleželo vůbec nebo v poskytnuté výši. Nárok na vrácení hmot-

⁸⁾ Zákon č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům, ve znění zákona č. 160/1989 Sb.

⁹⁾ § 121a vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění vyhlášky č. 123/1990 Sb.

¹⁰⁾ Vyhláška federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 235/1988 Sb., o zjišťování a používání průměrného výdělku.

ného zabezpečení zaniká uplynutím lhůty tří let, která počíná běžet ode dne jeho poskytnutí.

(2) Zjistí-li se dodatečně, že hmotné zabezpečení bylo přiznáno nebo poskytováno v nižší části, než v jaké náleželo, anebo že bylo uchazeči o zaměstnání neprávem odepřeno, popřípadě přiznáno od pozdějšího dne, než od kterého náleželo, hmotné zabezpečení se dodatečně přizná, zvýší nebo doplatí. Nárok na dodatečné poskytnutí hmotného zabezpečení nebo jeho části zaniká uplynutím lhůty tří let, která počíná běžet ode dne, od kterého hmotné zabezpečení nebo jeho část náleželo.

Č Á S T T Ř E T Í

POSTUP ZAMĚSTNAVATELŮ PŘI ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ

§ 19

(1) Zaměstnavatel může získávat zaměstnance v potřebném počtu a struktuře vlastním výběrem nebo za pomoci územních orgánů práce na celém území České a Slovenské Federativní Republiky; tím není dotčeno ustanovení § 24.

(2) Zaměstnavatel do pěti kalendářních dnů od uvolnění nebo vytvoření nových pracovních míst oznámí příslušnému územnímu orgánu práce volná pracovní místa, jejich charakteristiku, obsazování a další skutečnosti, které nastaly po oznámení těchto míst, jestliže mu znemožňují po dobu delší než jeden měsíc jejich obsazení.

(3) Pokud nelze na volné pracovní místo přijmout československého státního občana, zejména některého o uchazečů o zaměstnání, může zaměstnavatel získávat na základě povolení příslušného územního orgánu práce na toto volné pracovní místo i zaměstnance ze zahraničí.

§ 20

(1) Jestliže zaměstnavatel zamýšlí uskutečnit strukturální změny, organizační nebo racionalizační opatření, v důsledku kterých dojde k uvolňování zaměstnanců, informuje o nich včas, zpravidla tři měsíce před jejich uskutečněním, příslušný odborový orgán odborové organizace; přitom jej informuje zejména o důvodech zamýšlených opatření, o počtech a struktuře zaměstnanců, kterých se budou dotýkat, a projedná s ním opatření umožňující předejít nebo omezit zamýšlené uvolňování zaměstnanců a opatření ke zmírnění nepříznivých důsledků uvolnění pro tyto zaměstnance, především možnost jejich umístění ve vhodném zaměstnání na jiných svých pracovištích. Zaměstnavatel obdobně informuje příslušný územní orgán práce.

(2) Zaměstnavatel uvolňující zaměstnance podle odstavce 1 informuje příslušný územní orgán

práce o počtech a kvalifikační struktuře neumístěných zaměstnanců před skončením jejich zaměstnání.

Č Á S T Č T V R T Á

ZAMĚSTNÁVÁNÍ OBČANŮ SE ZMĚNĚNOU PRACOVNÍ SCHOPNOSTÍ

§ 21

(1) Občanem se změněnou pracovní schopností je občan, který má pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění, popřípadě přípravy k pracovnímu uplatnění; občany se změněnou pracovní schopností jsou též poživatelé důchodů podmíněných dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pokud jim zachovaná pracovní schopnost dovoluje pracovní upatnění nebo přípravu pro toto uplatnění.

(2) Občanem se změněnou pracovní schopností je vždy občan, který

- pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání,¹¹⁾
- je poživatelem částečného invalidního důchodu, nebo
- byl uznán částečně invalidním, i když mu nevznikl nárok na částečný invalidní důchod.

(3) Občan se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením je občan, který má mimořádně omezenou možnost pracovního uplatnění včetně přípravy k němu a může se uplatnit jen ve zcela úzkém okruhu zaměstnání, popřípadě v zaměstnání za mimořádně upravených pracovních podmínek.

(4) Občanem se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením je vždy občan invalidní, který je schopen vykonávat soustavné zaměstnání jen za zcela mimořádných podmínek a občan, který se může pro svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav připravovat na budoucí povolání jen za zcela mimořádných podmínek.

(5) Občané, na které se nevztahuje ustanovení odstavců 2 a 4, jsou občany se změněnou pracovní schopností, popřípadě občany se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením, jen na základě rozhodnutí příslušného státního orgánu.

(6) Na občany starší 65 let se ustanovení odstavců 1 až 5 nevztahují.

§ 22

(1) Občané se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením se umísťují zejmé-

¹¹⁾ § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb.

na do výrobních družstev invalidů, do hospodářských zařízení svazů zdravotně postižených a do chráněných dílen a pracovišť, které zřizují nebo vyhrazují zaměstnavatelé.

(2) Zaměstnavatelům se na zřizování chráněných dílen a pracovišť poskytují příspěvky, jestliže je zřizují po dohodě s územním orgánem práce.¹²⁾

§ 23

Občanům se změněnou pracovní schopností se poskytuje pracovní rehabilitace jako souvislá péče směřující k tomu, aby mohli vykonávat dosavadní nebo jiné vhodné zaměstnání; zahrnuje poradenskou službu při volbě povolání nebo jiného pracovního uplatnění, přípravu pro pracovní uplatnění, umísťování do zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání.

§ 24

(1) Pro občany se změněnou pracovní schopností jsou zaměstnavatelé povinni

- a) hlásit územnímu orgánu práce vhodná pracovní místa a jejich obsazování,
- b) vytvářet vhodná pracovní místa a zajišťovat vhodné podmínky pro výkon práce,
- c) z pracovních míst vyhrazovat v součinnosti s územním orgánem práce, orgány státní zdravotní správy, s příslušným odborovým orgánem odborové organizace a příslušnými družstevními orgány, místa zvláště vhodná pro občany se změněnou pracovní schopností a předkládat seznamy těchto míst s popisem pracovní činnosti a pracovních podmínek územnímu orgánu práce,
- d) přednostně obsazovat místa uvedená v seznamu volných pracovních míst vyhrazených pro občany se změněnou pracovní schopností těmito občany, a to především svými zaměstnanci, u nichž nastala změna pracovní schopnosti, a občany se změněnou pracovní schopností doporučenými k přijetí územním orgánem práce,
- e) individuálním přizpůsobováním pracovních míst a pracovních podmínek rozšiřovat možnost zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností i na pracovních místech pro ně nevyhrazených a přednostně jim zadávat příležitostnou práci a práci, kterou mohou vykonávat doma,
- f) provádět přípravu pro pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností a vě-

novat zvláštní péči zvyšování jejich kvalifikace v době jejich zaměstnávání,

g) vést jejich evidenci.

(2) Zaměstnavatel je povinen přijmout do zaměstnání občany se změněnou pracovní schopností, které mu doporučí k přijetí územní orgán práce na volná pracovní místa pro tyto občany vyhrazená až do výše povinného podílu na celkovém počtu svých zaměstnanců. Zaměstnavatel je také povinen přijímat na volná pracovní místa vyhrazená pro občany se změněnou pracovní schopností pouze tyto občany, jestliže mu to stanoví územní orgán práce.

(3) Hmotné zvýhodnění zaměstnavatelů za zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností upravují zvláštní předpisy.¹³⁾

(4) Vláda České a Slovenské Federativní Republiky stanoví nařízením povinný podíl počtu občanů se změněnou pracovní schopností na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele s více než 20 zaměstnanci a okruh těchto zaměstnavatelů, jestliže to bude vyžadovat situace v umísťování občanů se změněnou pracovní schopností; tento povinný podíl nesmí být vyšší než 8 % zaměstnanců.

Č Á S T P Á T Á

SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 25

(1) Na rozhodování ve věcech zabezpečování práva zaměstnání a povinného přijímání občanů se změněnou pracovní schopností do zaměstnání podle tohoto zákona se vztahují obecné právní předpisy o správním řízení.¹⁴⁾

(2) V případě rozhodnutí, které se týká hmotného zabezpečení, o němž bylo rozhodnuto v odvolacím řízení podle obecných předpisů o správním řízení, může být podán návrh na jeho přezkoumání krajskému soudu.¹⁵⁾

§ 26

(1) Kontrolní činnost podle tohoto zákona jsou oprávněny vykonávat státní orgány práce, o nichž to stanoví zákony národních rad. Činnost orgánů kontroly se zaměřuje na dodržování právních předpisů o zaměstnanosti a právních předpisů týkajících se vzniku, změn a skončení zaměstnání a pracovních podmínek zaměstnanců, s výjimkou pra-

¹²⁾ § 118 vyhlášky č. 149/1988 Sb.

¹³⁾ Zákon č. 156/1989 Sb., o odvodech do státního rozpočtu.

Zákon č. 157/1989 Sb., o důchodové dani, ve znění zákona č. 108/1990 Sb.

Zákon č. 172/1988 Sb., o zemědělské dani, ve znění zákona č. 157/1989 Sb.

Zákon č. 389/1990 Sb., o dani z příjmů obyvatelstva.

¹⁴⁾ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

¹⁵⁾ § 244 a násl. občanského soudního řádu.

covních podmínek vyplývajících z předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

(2) Kontrolní činnosti podle odstavce 1 nejsou dotčena kontrolní oprávnění jiných orgánů podle zvláštních předpisů. Činnost zaměřenou na kontrolu dodržování právních předpisů o zaměstnanosti jsou oprávněny vykonávat také příslušné odborové orgány, v rozsahu stanoveném v zákoníku práce.¹⁶⁾

§ 27

Zaměstnavatelé a státní orgány práce při provádění tohoto zákona spolupracují s příslušnými odborovými orgány odborových organizací a příslušnými družstevními orgány, orgány svazů zdravotně postižených, a podle povahy věci též s organizacemi zaměstnavatelů a územními orgány státní správy, orgány obcí a měst.

§ 28

Na zaměstnávání občanů v zařízeních ozbrojených sil a ozbrojených sborů s výjimkou jejich občanských zaměstnanců se nevztahuje § 9 odst. 2, § 19 a 24; tato ustanovení, s výjimkou § 19 odst. 2, se nevztahují rovněž na pracovní místa obsazovaná volbou nebo jmenováním,¹⁷⁾ popřípadě ustanovením do funkce.¹⁸⁾

§ 29

Zaměstnavatel, který před účinností tohoto zákona přijal do zaměstnání cizince nebo osobu bez státní příslušnosti, je může dále zaměstnávat, jen pokud jim na jejich žádost, podanou nejpozději do tří měsíců po účinnosti tohoto zákona, bylo uděleno povolení k zaměstnání. Ustanovení věty první se nevztahuje na cizince a osoby bez státní příslušnosti přijaté do zaměstnání na základě příslušných mezinárodních smluv.

§ 30

(1) Přezkumné řízení podle § 25 odst. 2 se nevztahuje na rozhodnutí, která nabyly právní moci přede dnem účinnosti tohoto zákona.

(2) Výše hmotného zabezpečení poskytovaného podle dosavadních předpisů ke dni účinnosti tohoto zákona se od 1. února 1991 upraví, pokud je to pro uchazeče o zaměstnání výhodnější.

(3) Nároky vzniklé přede dnem účinnosti tohoto zákona na náborové příspěvky a další náležitosti podle předpisů uvedených v § 32 body 8 až 30 se posuzují podle dosavadních předpisů.

§ 31

(1) Ministerstvo práce a sociálních věcí České

republiky a ministerstvo práce a sociálních věcí Slovenské republiky stanoví vyhláškami

- a) bližší podmínky poskytování hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání, včetně jeho poskytování při souběhu s některými příjmy, a ve kterých případech se k době předchozího zaměstnání nepřihlíží,
- b) bližší podmínky a postup vedení evidence uchazečů o zaměstnání a evidence volných pracovních míst.

(2) Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky v dohodě s ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a ministerstvo práce a sociálních věcí Slovenské republiky v dohodě s ministerstvem školství, mládeže a sportu Slovenské republiky stanoví vyhláškami bližší podmínky zabezpečování rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců, jakož i podmínky pro vydávání dokladů o kvalifikaci s celostátní působností.

(3) Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky a ministerstvo práce a sociálních věcí Slovenské republiky může stanovit vyhláškami

- a) kratší dobu předchozího zaměstnání podle ustanovení § 13 odst. 1 a zvýšení hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání podle ustanovení § 17 odst. 1 a 2,
- b) podmínky provádění pracovní rehabilitace, přípravy pro pracovní uplatnění včetně úhrady nákladů, péče o mladistvé občany se změněnou pracovní schopností, poskytování příspěvků zaměstnavatelům, popřípadě občanům se změněnou pracovní schopností samostatně výdělečně činným a povinnosti zaměstnavatelů v péči o občany se změněnou pracovní schopností.

§ 32

Zrušují se:

1. zákon č. 70/1958 Sb., o úkolech podniků a národních výborů na úseku péče o pracovní síly,
2. vládní nařízení č. 92/1958 Sb., kterým se provádí zákon č. 70/1958 Sb., o úkolech podniků a národních výborů na úseku péče o pracovní síly, ve znění nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 168/1980 Sb.,
3. § 84 odst. 2, § 85 až 87, § 90, 92 a § 97 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 56/1984 Sb.,
4. § 80 až 85 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 110/1990 Sb.,

¹⁶⁾ § 22 zákoníku práce.

¹⁷⁾ § 27 zákoníku práce.

¹⁸⁾ § 40 zákona č. 60/1965 Sb., o prokuratuře, ve znění pozdějších předpisů.

5. § 113 odst. 2 až 5 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení,
6. vládní nařízení č. 38/1967 Sb., o umístování absolventů vysokých škol, konzervatoří, středních odborných a odborných škol,
7. § 1 písm. b) a c), § 7 až 9, část třetí a čtvrtá vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 195/1989 Sb., o zabezpečení pracovníků při organizačních změnách a občanů před nástupem do zaměstnání, ve znění vyhlášky č. 312/1990 Sb.,
8. vyhláška federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 33/1974 Sb., o příspěvcích a náhradách, které se poskytují pracovníkům získaným nábořem prováděným národními výbory,
9. vyhláška ministerstva zemědělství a výživy ČSR č. 115/1978 Sb., kterou se stanoví náležitosti poskytované pracovníkům získaným pro cukrovarnickou kampaň a pro některé jiné kampaňové práce,
10. vyhláška ministerstva zemědělství a výživy SSR č. 62/ 1979 Sb., kterou se stanoví náležitosti poskytované pracovníkům získaným pro cukrovarnickou kampaň a některé jiné kampaňové práce,
11. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 3. listopadu 1976 č. j. F. V/1-1046/76-1112 o poskytování náležitostí pracovníkům a učňům, získaným nábořem a vnitroresortními převody z jiných oblastí ČSSR do vybraných organizací na území hl. m. Prahy (reg. v částce 29/1976 Sb.),
12. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 29. prosince 1978 č. j. F 214-1473/78-6650-2273 o poskytování náležitostí pracovníkům získaným nábořem z jiných krajů ČSSR do vybraných organizací na území Severočeského kraje (reg. v částce 14/1979 Sb.),
13. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 26. března 1979 č. j. F 213-358/79-6340 o nábořových příspěvcích učňům získaným nábořem do vybraných organizací Severočeského kraje (reg. v částce 18/1979 Sb.),
14. výnos ministerstva práce a sociálních věcí SSR ze dne 27. července 1978 č. j. I-5683/1979 o poskytování náležitostí pracovníkům a učňům získaným nábořem a vnitroresortními převody z jiných oblastí SSR do vybraných organizací na území hl. m. SSR Bratislavy podle usnesení představenstva vlády ČSSR č. 184 ze dne 19. července 1979 (reg. v částce 19/1979 Sb.),
15. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 11. března 1975 č. j. I-3-228/75-6651-290 o poskytování nábořových příspěvků pracovníkům vybraných organizací zú-
částněných na výstavbě plynovodu Orenburg – západní hranice SSSR,
16. výnos federálního ministerstva paliv a energetiky ze dne 22. dubna 1977 č. j. I/1977, kterým se upravuje poskytování nábořových příspěvků pracovníkům získaným nábořem prováděným národními výbory pro organizace federálního ministerstva paliv a energetiky,
17. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 28. května 1980 č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem) (reg. v částce 26/1980 Sb.),
18. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 31. března 1981 č. 1/1981, kterým se mění výnos č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem) (reg. v částce 16/1981 Sb.),
19. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 23. dubna 1982 č. 3/1982, kterým se mění výnos č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem), ve znění výnosu č. 1/1981 (reg. v částce 16/1982 Sb.),
20. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 29. dubna 1983 č. 2/1983, kterým se mění výnos č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem), ve znění výnosů č. 1/1981 a č. 3/1982 (reg. v částce 21/1983 Sb.),
21. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 3. července 1984 č. 1/1984, kterým se doplňuje výnos č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem), ve znění výnosu č. 2/1983 (reg. v částce 21/1984 Sb.),
22. výnos federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 18. prosince 1985 č. 4/1985, kterým se mění výnos č. 4/1980 o poskytování nábořových příspěvků dělníkům vybraných povolání získaným nábořem prováděným organizacemi (volným nábořem), ve znění výnosů č. 2/1983 a č. 1/1984 (reg. v částce 18/1986 Sb.),
23. § 3 výnosu federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství ze dne 31. prosince 1971 č. 9/1971 o mzdovém zvýhodnění dělníků pracujících v provozech strojírenské metalurgie (reg. v částce 7/1972 Sb.),
24. výnos ministerstva vnitra ČSR ze dne 1. května 1978 č. j. SD/33-981/78 o poskytování nábo-

- rových příspěvků ve veřejné silniční a městské hromadné dopravě (reg. v částce 9/1978 Sb.),
25. výnos ministerstva vnitra SSR ze dne 1. srpna 1978 č. j. SD-3844/78-4 o poskytování příspěvků pracovníkům ve veřejné silniční a městské hromadné dopravě získaným nábořem prováděným národními výbory (reg. v částce 25/1978 Sb.),
26. výnos ministerstva lesního a vodního hospodářství ČSR ze dne 30. října 1978 č. j. 14 407/2004/OELH/78 o poskytování náborových příspěvků pracovníkům získaným nábořem prováděným národními výbory pro Severočeské státní lesy v Teplících pro oblast Krušných hor (reg. v částce 2/1979 Sb.),
27. výnos federálního ministerstva dopravy ze dne 17. listopadu 1974 o příspěvcích a náhradách, které se poskytují některým pracovníkům ne-železniční dopravy získaným nábořem prováděným organizacemi resortu federálního ministerstva dopravy,
28. směrnice federálního ministerstva dopravy ze dne 7. července 1978 č. 21 a ze dne 23. října 1978 č. 35 o příspěvcích, které se poskytují pracovníkům organizací železniční dopravy získaným nábořem prováděným organizacemi resortu federálního ministerstva dopravy,
29. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 16. června 1986 č. j. F 72-25250-7202-200586 o poskytování náborových příspěvků v souvislosti s výstavbou integračních akcí ve Svazu sovětských socialistických republik (reg. v částce 13/1986 Sb.),
30. výnos federálního ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 12. ledna 1990 č. j. F 32-12897-7201-050190 o poskytování příspěvků a náhrad pracovníkům získaným nábořem prováděným některými organizacemi (reg. v částce 8/1990 Sb.), ve znění výnosu ze dne 24. dubna 1990 č. j. F 32-17596-7201-200490 (reg. v částce 28/1990 Sb.).

§ 33

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

2

Z Á K O N

ze dne 4. prosince 1990

o kolektivním vyjednávání

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

Zákon upravuje kolektivní vyjednávání mezi příslušnými odborovými orgány odborových organizací a zaměstnavateli, za případné součinnosti státu, jehož cílem je uzavření kolektivní smlouvy.

Kolektivní smlouvy

§ 2

(1) Kolektivní smlouvy¹⁾ upravují individuální a kolektivní vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci a práva a povinnosti smluvních stran.

(2) Kolektivní smlouvy mohou uzavřít příslušné odborové orgány a zaměstnavatelé, popřípadě jejich organizace.

(3) Kolektivní smlouvy jsou

¹⁾ § 20 zákoníku práce.

- a) podnikové, uzavřené mezi příslušným odborovým orgánem a zaměstnavatelem,
- b) vyššího stupně, uzavřené pro větší počet zaměstnavatelů mezi příslušným vyšším odborovým orgánem a organizací nebo organizacemi zaměstnavatelů.

§ 3

Jménem smluvní strany (§ 2 odst. 2) jednat a uzavírat kolektivní smlouvu může

- a) zástupce příslušného odborového orgánu,²⁾ jehož oprávnění vyplývá ze stanov odborové organizace, případně z vnitřního předpisu příslušného odborového orgánu,
- b) vedoucí nebo jiný oprávněný zástupce zaměstnavatelské organizace,³⁾
- c) občan, který při podnikání zaměstnává zaměstnance,⁴⁾
- d) zástupce příslušné organizace zaměstnavatelů, jehož oprávnění k uzavírání kolektivní smlouvy vyplývá z vnitřního předpisu této organizace.

Platnost a účinnost kolektivních smluv

§ 4

(1) Platné jsou kolektivní smlouvy uzavřené písemně a podepsané na téže listině oprávněnými zástupci příslušných odborových orgánů a zaměstnavateli, popřípadě zástupci jejich organizací, pokud dále není stanoveno jinak.

(2) Neplatná je kolektivní smlouva v té části, která

- a) je v rozporu s právními předpisy,
- b) upravuje nároky zaměstnanců v menším rozsahu než kolektivní smlouva vyššího stupně,
- c) zaručuje zaměstnancům mzdové nároky ve větším rozsahu než je rozsah stanovený kolektivní smlouvou vyššího stupně jako nejvýše přípustný, a to v části přesahující tento nejvýše přípustný rozsah.

§ 5

(1) Kolektivní smlouva je závazná pro smluvní strany.

(2) Kolektivní smlouvy jsou závazné také pro

- a) zaměstnavatele, za které uzavřela kolektivní smlouvu organizace zaměstnavatelů,
- b) zaměstnance, za které uzavřel kolektivní smlouvu příslušný odborový orgán nebo příslušný vyšší odborový orgán,
- c) odborový orgán, za který uzavřel kolektivní smlouvu příslušný vyšší odborový orgán.

(3) Příslušný odborový orgán uzavírá kolektivní smlouvu i za zaměstnance, kteří nejsou odborově organizováni.²⁾

§ 6

(1) Kolektivní smlouva se uzavírá na dobu, která je v ní výslovně určena. Nedojde-li k určení této doby, má se za to, že byla sjednána na jeden rok.

(2) Účinnost kolektivní smlouvy začíná prvním dnem období, na které byla smlouva uzavřena a končí uplynutím tohoto období, pokud doba účinnosti některých závazků není v kolektivní smlouvě sjednána odchylně.

§ 7

(1) Ministerstvo práce a sociálních věcí republiky může stanovit právním předpisem, že kolektivní smlouva vyššího stupně je závazná i pro zaměstnavatele, kteří nejsou členy organizace zaměstnavatelů, která tuto smlouvu uzavřela.

(2) Rozšířit závaznost kolektivní smlouvy vyššího stupně podle předchozího odstavce lze jen na zaměstnavatele s obdobnou činností a obdobnými ekonomickými a sociálními podmínkami, kteří mají sídlo na území příslušné republiky a není pro ně závazná kolektivní smlouva vyššího stupně.

§ 8

Postup při uzavírání kolektivních smluv

(1) Kolektivní vyjednávání je zahájeno předložením písemného návrhu na uzavření kolektivní smlouvy jednou ze smluvních stran druhé smluvní straně.

(2) Smluvní strana je povinna na návrh písemně odpovědět bez zbytečného odkladu a v odpovědi se vyjádřit k těm částem návrhu, které nebyly přijaty.

(3) Smluvní strany jsou povinny vzájemně spolu jednat a poskytovat si další požadovanou součinnost, pokud nebude v rozporu s jejich oprávněnými zájmy.

(4) Smluvní strany jsou povinny nejméně 60 dnů před skončením platnosti stávající kolektivní smlouvy zahájit jednání o uzavření nové kolektivní smlouvy.

(5) Smluvní strany mohou v kolektivní smlouvě dohodnout možnost změny kolektivní smlouvy a její rozsah; při této změně se postupuje jako při uzavírání kolektivní smlouvy.

§ 9

Uložení kolektivních smluv a seznámení s jejich obsahem

(1) Kolektivní smlouvu vyššího stupně a roz-

²⁾ § 2 zákona č. 120/1990 Sb., kterým se upravují některé vztahy mezi odborovými orgány a zaměstnavateli.

³⁾ § 9 zákoníku práce.

⁴⁾ Např. zákon č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů.

hodnutí rozhodce (§ 13), která se jí týkají, je povinna smluvní strana na straně zaměstnavatelů odevzdat k uložení ministerstvu práce a sociálních věcí republiky, příslušnému podle sídla této organizace.

(2) Pokud kolektivní smlouva vyššího stupně podle předchozího odstavce zavazuje zaměstnavatele, kteří mají sídlo v obou republikách, je smluvní strana podle předchozího odstavce povinna smlouvu odevzdat k uložení oběma ministerstvům práce a sociálních věcí republik.

(3) Uložení kolektivní smlouvy vyššího stupně se oznamuje ve Sbírce zákonů. O oznámení ve Sbírce zákonů požádá příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky, u něhož je smlouva uložena.

(4) Ministerstvo práce a sociálních věcí republiky, u kterého je kolektivní smlouva vyššího stupně uložena, je povinno na žádost a za stanovený poplatek poskytnout žadateli její stejnopis.

(5) S obsahem kolektivní smlouvy je povinen příslušný odborový orgán seznámit zaměstnance nejpozději do 15 dnů od jejího uzavření.

(6) Smluvní strany jsou povinny uschovávat kolektivní smlouvy a rozhodnutí rozhodců, která se jich týkají, po dobu nejméně pěti let od skončení doby jejich účinnosti.

§ 10

Kolektivní spory

Kolektivní spory podle tohoto zákona jsou spory o uzavření kolektivní smlouvy a spory o plnění závazků kolektivní smlouvy, ze kterých nevznikají nároky jednotlivým zaměstnancům.

Řízení před zprostředkovatelem

§ 11

(1) Smluvní strany si po dohodě mohou ve sporu zvolit zprostředkovatele.

(2) Nedohodnou-li se smluvní strany na zprostředkovatele, určí zprostředkovatele na návrh kterékoliv ze smluvních stran příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky. Ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy může být takový návrh podán nejdříve po uplynutí 60 dnů od předložení písemného návrhu na uzavření této smlouvy.

(3) Zprostředkovatelem může být plnoletý občan způsobilý k právním úkonům nebo právnická osoba, pokud souhlasí s výkonem této funkce. Jde-li o případy uvedené v předchozím odstavci, musí jít o zprostředkovatele zapsaného v seznamu zprostředkovatelů vedeném příslušným ministerstvem práce a sociálních věcí republiky.

§ 12

(1) Zprostředkovatel písemně sdělí smluvním stranám návrh na řešení sporu do 15 dnů ode dne,

kdy byl seznámen s předmětem sporu, nedohodnou-li se smluvní strany jinak.

(2) Řízení před zprostředkovatelem se považuje za neúspěšné, jestliže spor není vyřešen do 30 dnů ode dne, kdy byl zprostředkovatel seznámen s předmětem sporu, nedohodnou-li se smluvní strany na jiné době.

(3) Náklady řízení před zprostředkovatelem hradí každá ze smluvních stran jednou polovinou. Součástí nákladů zprostředkovatele je zejména jeho odměna. Nedohodnou-li se smluvní strany se zprostředkovatelem o odměně, náleží mu odměna podle prováděcího předpisu.

Řízení před rozhodcem

§ 13

(1) Při neúspěšnosti řízení před zprostředkovatelem smluvní strany mohou po dohodě písemně požádat rozhodce o rozhodnutí ve sporu. Přijetím žádosti rozhodcem je řízení před rozhodcem zahájeno.

(2) Nedohodnou-li se smluvní strany podle odstavce 1 a jde-li o spor o uzavření kolektivní smlouvy vzniklý na pracovišti, kde je zakázáno stávkovat nebo o spor o plnění závazků z kolektivní smlouvy, určí rozhodce na návrh kterékoliv ze smluvních stran příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky; doručením rozhodnutí rozhodci je řízení před rozhodcem zahájeno.

(3) Rozhodcem může být plnoletý občan způsobilý k právním úkonům, pokud je zapsán v seznamu rozhodců vedeném příslušným ministerstvem práce a sociálních věcí republiky.

(4) Stejná osoba nesmí být zprostředkovatelem a rozhodcem v témže kolektivním sporu.

(5) Rozhodce písemně sdělí smluvním stranám rozhodnutí do 15 dnů od zahájení řízení.

(6) Doručením rozhodnutí rozhodce smluvním stranám ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy je tato smlouva uzavřena.

(7) Náklady řízení před rozhodci včetně jejich odměny hradí příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky.

§ 14

(1) Krajský soud zruší na návrh smluvní strany rozhodnutí rozhodce o plnění závazků z kolektivní smlouvy, jestliže je v rozporu s právními předpisy nebo kolektivními smlouvami (§ 5).

(2) Návrh na zrušení rozhodnutí rozhodce může smluvní strana podat do 15 dnů od jeho doručení. Příslušným je krajský soud, v jehož obvodu má sídlo smluvní strana, proti níž tento návrh směřuje. Při rozhodování postupuje krajský soud podle ustanovení občanského soudního řádu upra-

vujících řízení v prvním stupni; rozhodne však vždy usnesením, proti němuž není přípustné odvolání, ani obnova řízení.

(3) Bylo-li rozhodnutí rozhodce zrušeno, rozhodne o sporu týž rozhodce; nesouhlasí-li s tím alespoň jedna ze smluvních stran, nebo není-li to z jiných důvodů možné, postupuje se podle § 13 odst. 2. Při novém rozhodování je rozhodce vázán právním názorem soudu.

(4) Nebyl-li podán ve lhůtě uvedené v odstavci 2 návrh na zrušení rozhodnutí rozhodce u soudu, nebo byl-li tento návrh soudem zamítnut, nebo řízení zastaveno, je doručené rozhodnutí rozhodce v právní moci.

(5) Právomocné rozhodnutí rozhodce o plnění závazků z kolektivní smlouvy je soudně vykonatelné.⁵⁾

§ 15

(1) Ministerstva práce a sociálních věcí republik stanoví vyhláškami postup při

- a) ukládání kolektivních smluv vyššího stupně,
- b) výběru zprostředkovatelů a způsob jejich zápisu do seznamu zprostředkovatelů, jakož i další úpravu řízení před zprostředkovatelem,
- c) výběru rozhodců, způsob ověřování jejich odborných znalostí, jejich zápisu do seznamu rozhodců, jakož i další úpravu řízení před rozhodcem.

(2) Ministerstva financí republik v dohodě s ministerstvy práce a sociálních věcí republik stanoví vyhláškami

- a) výši odměny zprostředkovateli a rozhodci,
- b) výši poplatku za poskytnutí stejnopisu kolektivní smlouvy vyššího stupně,
- c) výši a způsob úhrady nákladů řízení před rozhodcem.

Stávka ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy

§ 16

(1) Nedojde-li k uzavření kolektivní smlouvy ani po řízení před zprostředkovatelem a smluvní strany nepožádají o řešení sporu rozhodce, může být jako krajní prostředek ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy vyhlášena stávka.

(2) Stávkou se rozumí částečné nebo úplné přerušování práce zaměstnanci.

(3) Solidární stávkou se rozumí stávka na podporu požadavků zaměstnanců stávkujících ve sporu o uzavření jiné kolektivní smlouvy.

(4) Za účastníka stávky se po celou dobu jejího trvání považuje zaměstnanec, který s ní souhlasil; zaměstnanec, který se ke stávce připojil, se za

jejího účastníka považuje ode dne připojení se ke stávce.

§ 17

(1) Stávku ve sporu o uzavření podnikové kolektivní smlouvy vyhlašuje a o jejím zahájení rozhoduje příslušný odborový orgán, jestliže s ní souhlasí nejméně polovina zaměstnanců, jichž se má tato smlouva týkat.

(2) Stávku ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy vyššího stupně vyhlašuje příslušný vyšší odborový orgán. O zahájení stávky rozhodne příslušný odborový orgán, jestliže s ní souhlasí nejméně polovina zaměstnanců, jichž se má kolektivní smlouva vyššího stupně týkat.

(3) Při vyhlášení a zahájení solidární stávky se postupuje obdobně podle předchozích odstavců.

(4) Příslušný odborový orgán musí písemně oznámit zaměstnavateli alespoň tři pracovní dny předem

- a) kdy bude stávka zahájena,
- b) důvody a cíle stávky,
- c) jmenný seznam zástupců příslušného odborového orgánu, kteří jsou oprávněni zastupovat účastníky stávky.

Příslušný odborový orgán je povinen průběžně písemně zaměstnavateli oznamovat změny v seznamu uvedeném v písmenu c).

(5) Příslušný odborový orgán musí předložit zaměstnavateli alespoň jeden pracovní den před zahájením stávky jmenný seznam zaměstnanců, kteří jsou účastníky stávky.

(6) Zaměstnanci uvedení v § 20 písm. g), h), i), j), k) se pro účely zjištění celkového počtu zaměstnanců nezahrnují, ani se neúčastní hlasování o stávce. O výsledku hlasování musí příslušný odborový orgán pořádat zápis.

§ 18

(1) Zaměstnanci nesmí být bráněno účastnit se stávky, ani nesmí být donucován k účasti na stávce.

(2) Zástupci příslušného odborového orgánu, kteří jsou oprávněni zastupovat účastníky stávky, musí umožňovat přiměřený a bezpečný přístup na pracoviště zaměstnavatele a nesmí bránit zaměstnancům, kteří chtějí pracovat, v přístupu na toto pracoviště a odchodu z něho nebo jim vyhrožovat jakoukoliv újmu; o přerušování práce s nimi mohou pouze jednat.

§ 19

(1) Příslušný odborový orgán, který rozhodl o zahájení stávky, je povinen poskytnout zaměstnavateli nezbytnou součinnost po celou dobu trvání stávky při zabezpečení ochrany zařízení před

⁵⁾ § 274 písm. h) občanského soudního řádu.

poškozením, ztrátou, zničením nebo zneužitím a při zabezpečení nezbytné činnosti a provozu zařízení, u jichž to vyžaduje jejich charakter nebo účel s ohledem na bezpečnost a ochranu zdraví nebo možnost vzniku škody na těchto zařízeních.

(2) Zaměstnanci, kteří vykonávají práce při zabezpečování činností uvedených v odstavci 1, se řídí pokyny zaměstnavatele.³⁾

§ 20

Nezákonná podle tohoto zákona je stávka

- a) které nepředcházelo řízení před zprostředkovatelem (§ 11 a 12); to neplatí v případě solidární stávky (§ 16 odst. 3),
- b) která byla vyhlášena nebo pokračuje po zahájení řízení před rozhodcem (§ 13 a 14) nebo po uzavření kolektivní smlouvy,
- c) která nebyla vyhlášena nebo zahájena za podmínek stanovených v § 17,
- d) vyhlášená nebo zahájená z jiných důvodů než jsou uvedeny v § 16,
- e) solidární, pokud zaměstnavatel účastníků této stávky zejména s ohledem na hospodářskou návaznost nemůže ovlivnit průběh nebo výsledek stávky zaměstnanců, na podporu jejichž požadavků je solidární stávka vyhlášena,
- f) v případě branné pohotovosti státu a v době mimořádných opatření,⁶⁾
- g) zaměstnanců zdravotnických zařízení nebo zařízení sociální péče, pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů,
- h) zaměstnanců při obsluze zařízení jaderných elektráren, zařízení se štěpným materiálem a zařízení ropovodů nebo plynovodů,
- i) soudců, prokurátorů, příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených sborů a zaměstnanců při řízení a zabezpečování letového provozu,
- j) příslušníků sborů požární ochrany, zaměstnanců závodních jednotek požární ochrany a členů záchranných sborů zřízených podle zvláštních předpisů pro příslušná pracoviště⁷⁾ a zaměstnanců zabezpečujících telekomunikační provoz, pokud by stávkou došlo k ohrožení života nebo zdraví občana, popřípadě majetku,
- k) zaměstnanců, kteří pracují v oblastech postižených živelními událostmi, ve kterých byla příslušnými státními orgány vyhlášena mimořádná opatření.

§ 21

Zaměstnavatel, popřípadě organizace zaměstnavatelů nebo prokurátor mohou podat návrh na určení nezákonnosti stávky ke krajskému soudu, v jehož obvodu má sídlo příslušný odborový orgán, proti němuž tento návrh směřuje; návrh nemá odkladný účinek. Krajský soud postupuje při rozhodování podle ustanovení občanského soudního řádu, upravujících řízení v prvním stupni.

§ 22

Pracovněprávní nároky

(1) V době účasti na stávce nepřisluší účastníku stávky mzda ani náhrada mzdy.

(2) Účast na stávce v době před právní mocí rozhodnutí soudu o nezákonnosti stávky se posuzuje jako omluvená nepřítomnost v zaměstnání.

(3) Účast na stávce po právní mocí rozhodnutí soudu o nezákonnosti stávky se považuje za neomluvenou nepřítomnost v zaměstnání.

(4) Zaměstnancům, kteří nejsou účastníky stávky, umožní zaměstnavatel výkon práce. Pokud tito zaměstnanci v důsledku stávky nemohou konat práci, případně konají činnosti podle § 19, jejich mzdové nároky se řídí ustanoveními zákoníku práce o mzdě při výkonu jiné práce, popřípadě o náhradě mzdy při překážce v práci na straně zaměstnavatele.⁸⁾

§ 23

Odpovědnost za škodu

(1) Za škodu vzniklou událostí, k níž došlo v průběhu stávky odpovídá účastník stávky zaměstnavateli nebo zaměstnavatel účastníku stávky podle občanského zákoníku.⁹⁾ Jde-li však o škodu, k níž došlo při zabezpečování činnosti podle § 19 odpovídají podle zákoníku práce.¹⁰⁾

(2) Za škodu způsobenou výlučně přerušením práce stávkou účastník stávky zaměstnavateli a zaměstnavatel účastníku stávky neodpovídají.

(3) Odborová organizace, jejíž orgán rozhodl o zahájení stávky, odpovídá podle hospodářského zákoníku¹¹⁾ zaměstnavateli za škodu, k níž došlo z důvodu neposkytnutí nezbytné součinnosti podle § 19 odst. 1.

(4) Jestliže soud rozhodl, že stávka je nezákonná, odborová organizace, jejíž orgán stávku vy-

⁶⁾ § 46 až 48 zákona č. 92/1949 Sb., branný zákon (úplné znění č. 309/1990 Sb.).

⁷⁾ Např. vyhláška Českého báňského úřadu č. 67/1988 Sb., o báňské záchranné službě, a vyhláška Slovenského báňského úřadu č. 69/1988 Sb., o báňské záchranné službě.

⁸⁾ § 36, § 37 odst. 4 písm. a), § 115 a § 130 odst. 1 zákoníku práce.

⁹⁾ § 420 a násl. občanského zákoníku.

¹⁰⁾ § 170 a násl. zákoníku práce.

¹¹⁾ § 145 a násl. hospodářského zákoníku.

hlásil, odpovídá podle hospodářského zákoníku¹¹⁾ zaměstnavateli za škodu, která mu takovou stávkou vznikla.

§ 24

Nároky z nemocenského a sociálního zabezpečení

(1) Doba účasti na stávce se pro účely přídatků na děti považuje za odpracovanou dobu.

(2) Po dobu trvání stávky nenáleží jejím účastníkům nemocenské a podpora při ošetřování člena rodiny, pokud se podmínky stanovené předpisy o nemocenském zabezpečení pro poskytování těchto dávek¹²⁾ splnily v době účasti na stávce.

(3) Nárok na dávky uvedené v odstavci 2 vzniká nejdříve dnem následujícím po ukončení účasti na stávce, trvá-li k tomuto dni stanovené podmínky, které byly splněny až v době stávky. Doba poskytování těchto dávek se o dobu trvání stávky neprodlužuje.

(4) Pro účely důchodového zabezpečení se považuje účast na stávce, s výjimkou nezákonné stávky, za výkon práce a dobu zaměstnání. Doba účasti na takové stávce se vylučuje při výpočtu průměrného měsíčního výdělku¹³⁾ a započítává se jako doba zaměstnání III. pracovní kategorie; pokud však účastník této stávky vykonával podle § 22 odst. 4 práci zařazenou do I. (II.) pracovní kategorie, započítává se doba výkonu těchto prací jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie za podmínek stanovených předpisy důchodového zabezpečení.¹⁴⁾

(5) Při zjišťování výše příjmů pro poskytování dávek a služeb sociální péče sociálně potřebným občanům¹⁵⁾ se nepřihlíží ke ztrátě nebo poklesu příjmu z důvodu účasti na stávce.

§ 25

V průběhu stávky zaměstnavatel nesmí přijímat náhradou za účastníky stávky na jejich pracovní místa jiné občany.

§ 26

Stávka je ukončena, jestliže o tom rozhodl odborový orgán, který stávku vyhlásil nebo rozhodl o jejím zahájení. Ukončení stávky musí příslušný odborový orgán bez zbytečného odkladu písemně oznámit zaměstnavateli.

Výluka

§ 27

(1) Nedojde-li k uzavření kolektivní smlouvy

ani po řízení před zprostředkovatelem a smluvní strany nepožádají o řešení sporu rozhodce, může být jako krajní prostředek řešení sporu o uzavření kolektivní smlouvy vyhlášena výluka.

(2) Výlukou se rozumí částečné nebo úplné zastavení práce zaměstnavatelem.

(3) Zahájení výluky, její rozsah, důvody, cíle a jmenný seznam zaměstnanců, vůči nimž je výluka uplatněna, musí zaměstnavatel písemně oznámit příslušnému odborovému orgánu alespoň tři pracovní dny předem. Ve stejné lhůtě je zaměstnavatel povinen oznámit výluku zaměstnancům, vůči nimž je uplatněna.

§ 28

Nezákonná podle tohoto zákona je výluka

- a) které nepředcházelo řízení před zprostředkovatelem (§ 11 a 12), s výjimkou výluky při solidární stávce,
- b) která byla vyhlášena nebo pokračuje po zahájení řízení před rozhodcem (§ 13 a 14) nebo po uzavření kolektivní smlouvy,
- c) která nebyla vyhlášena zaměstnavatelem z důvodů a za podmínek stanovených v § 27,
- d) v případě branné pohotovosti státu a v době mimořádných opatření,
- e) vztahující se na zaměstnance zdravotnických zařízení nebo zařízení sociální péče, pokud by došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů,
- f) vztahující se na zaměstnance při obsluze zařízení jaderných elektráren, zařízení se štěpným materiálem a zařízení ropovodů nebo plynovodů,
- g) vztahující se na soudce, prokurátory, příslušníky ozbrojených sil a ozbrojených sborů a zaměstnance při řízení a zabezpečování letového provozu,
- h) vztahující se na příslušníky sborů požární ochrany, zaměstnance závodních jednotek požární ochrany a členy záchranných sborů zřízených podle zvláštních předpisů pro příslušná pracoviště a zaměstnance zabezpečující telekomunikační provoz, pokud by výlukou došlo k ohrožení života nebo zdraví občanů, popřípadě majetku,
- i) vztahující se na zaměstnance, kteří pracují v oblastech postižených živelními událostmi, ve kterých byla příslušnými státními orgány vyhlášena mimořádná opatření.

¹²⁾ § 15 odst. 1, § 16 a § 25 odst. 1 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁾ § 12 odst. 7 a 9 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení.

¹⁴⁾ Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády ČSSR č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení.

¹⁵⁾ § 139 vyhlášky č. 149/1988 Sb.

§ 29

Příslušný odborový orgán nebo prokurátor mohou podat návrh na určení nezákonnosti výluky ke krajskému soudu, v jehož obvodu má sídlo příslušný zaměstnavatel, proti němuž tento návrh směřuje; podání tohoto návrhu nemá odkladný účinek. Krajský soud postupuje při rozhodování podle ustanovení občanského soudního řádu, upravujících řízení v prvním stupni.

§ 30

(1) Nemohl-li zaměstnanec konat práci, protože vůči němu byla uplatněna výlučka, jde o překážku v práci na straně zaměstnavatele.¹⁶⁾ Nejde-li o nezákonnou výlučku, přísluší zaměstnanci náhrada mzdy pouze ve výši poloviny průměrného výdělku.

(2) Za škodu vzniklou událostí, k níž došlo v průběhu výluky, odpovídá zaměstnanec, vůči němuž byla uplatněna výlučka zaměstnavateli a zaměstnavatel zaměstnanci, vůči němuž byla uplatněna výlučka podle občanského zákoníku.⁹⁾ Za škodu způsobenou výlučným přerušением práce výlučkou zaměstnanec, vůči němuž byla uplatněna výlučka zaměstnavateli a zaměstnavatel zaměstnanci, vůči němuž byla uplatněna výlučka neodpovídají.

(3) Nároky z nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení zaměstnance, vůči němuž byla uplatněna výlučka, se posuzují tak, jako by k výlučce nedošlo. Pro účely důchodového zabezpečení se při stanovení průměrného měsíčního výdělku doba výluky nezahrnuje do rozhodného období. Při zjišťování výše příjmů pro poskytování dávek a

služeb sociální péče sociálně potřebným občanům se přihlíží k poklesu příjmu z důvodu výluky.

§ 31

Výlučka je ukončena, jestliže o tom rozhodl zaměstnavatel, který výlučku vyhlásil; ukončení výluky bez zbytečného odkladu písemně oznámí příslušnému odborovému orgánu. Ukončení výluky oznámí zaměstnavatel též zaměstnancům, vůči nimž byla výlučka uplatněna.

§ 32

Společné a přechodné ustanovení

(1) Příslušným odborovým orgánem (příslušným vyšším odborovým orgánem) se pro účely tohoto zákona rozumí odborový orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušné odborové organizace.

(2) Pokud tento zákon nestanoví jinak, řídí se pracovněprávní vztahy podle tohoto zákona zákoníkem práce.

(3) Na kolektivní smlouvy uzavřené před účinností tohoto zákona se vztahují ustanovení tohoto zákona; platnost těchto kolektivních smluv končí nejpozději 30. června 1991, pokud se smluvní strany nedohodnou jinak.

§ 33

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

¹⁶⁾ § 130 odst. 1 zákoníku práce.

3

Z Á K O N

ze dne 5. prosince 1990,

kterým se mění a doplňuje zákoník práce

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Čl. I

Zákoník práce č. 65/1965 Sb., ve znění zákona č. 153/1969 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 72/1982 Sb., zákona č. 111/1984 Sb., zákona č. 22/1985 Sb., zákona č. 52/1987 Sb., zákona č. 98/1987 Sb. a zákona č. 188/1988 Sb. (úplné znění č. 52/1989 Sb.), se mění a doplňuje takto:

1. Preambule se vypouští. V úvodní větě zákona se vypouštějí slova „Vycházejíc z těchto skutečností“.

2. Článek I a II se vypouštějí.

3. Článek III zní:

„Článek III

Občané mají právo na práci a svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti. Tato práva jim přísluší bez jakýchkoliv omezení a diskriminace podle rasy, barvy pleti, jazyka, pohlaví, sociálního původu, věku, náboženství, politických nebo jiných názorů, politické příslušnosti, odborové činnosti, příslušnosti k národnosti nebo etnické skupině nebo jiného postavení. Pracovněprávní vztahy podle tohoto zákoníku mohou vzniknout jen se souhlasem občana a organizace. Výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů musí být v souladu s pravidly slušnosti a občanského soužití; nikdo nesmí těchto práv zneužívat ke škodě druhého účastníka pracovněprávního vztahu nebo spolupracovníků.“

4. V článku IV věta druhá a v článku IX věta první a poslední se slova „Socialistické organizace“ nahrazují slovem „Organizace“.

5. Článek V zní:

„Článek V

Pracovníci mají prostřednictvím odborové organizace právo na informace o činnosti organizace a zásadních otázkách souvisejících s ekonomikou a rozvojem organizace.“

6. V článku VI se vypouští slova „socialistické“

a „a tím upevňovat a prohlubovat socialistickou pracovní kázeň“.

7. Článek X zní:

„Článek X

Odborové orgány se účastní pracovněprávních vztahů včetně kolektivního vyjednávání za podmínek stanovených zákonem.“

8. Kde se v ustanoveních zákoníku práce uvádějí slova „ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí republiky“, nahrazují se slovy „ministerstvo práce a sociálních věcí republiky“, pokud se dále nestanoví jinak, a slova „společenská kontrola“ se nahrazují slovem „kontrola“.

9. V § 1 odst. 1 se v první větě vypouští slovo „socialistickými“.

10. § 2 odst. 1 zní:

„(1) Na vztahy vyplývající z výkonu veřejné funkce se zákoník práce vztahuje, pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní předpisy.“

11. V § 5 se slova „členů sdružení advokátů“ nahrazují slovy „pracovníků dopravy určených zvláštním předpisem“.

12. § 7 se vypouští.

13. Nadpis nad § 8 zní: „Organizace“.

14. § 8 odst. 1 zní:

„(1) Organizacemi se pro účely tohoto zákoníku rozumí právnické osoby, které zaměstnávají občany v pracovněprávních vztazích a, pokud to stanoví zákon, též v obdobných pracovních vztazích.“

15. V § 8 odst. 3 se slovo „socialistického“ nahrazuje slovy „slušnosti a občanského“.

16. V § 11 odst. 4, § 27 odst. 4, § 30 odst. 3, § 38 odst. 4 a 5, § 70 odst. 3, § 83 odst. 3, § 85b, § 94, § 97 odst. 5, § 107 odst. 2, § 110c, § 124 odst. 3 a 4, § 125 odst. 6, § 126 odst. 4, § 128 odst. 2, § 135 odst. 4 a 5, § 143 odst. 2, § 236 odst. 1, § 237 odst. 2, § 267 odst. 1 a 3 a § 275 odst. 1 písm. a) se vypouštějí slova „po projednání s Ústřední radou odborů“.

17. § 13 se vypouští.

18. Nadpis nad § 18 „Účast pracovníků na rozvoji, řízení a kontrole činnosti organizace“ se vypouští.

19. § 18 zní:

„§ 18

(1) Organizace projedná s příslušným odborovým orgánem zejména

- a) opatření k vytváření podmínek pro zaměstnávání pracovníků, matek, mládeže a osob se změněnou pracovní schopností,
- b) zásadní otázky péče o pracovníky, opatření ke zlepšení hygieny při práci a pracovního prostředí,
- c) opatření, která se týkají většího počtu pracovníků.

(2) Organizace informuje příslušný odborový orgán zejména o

- a) zásadních otázkách rozvoje organizace,
- b) hospodářských výsledcích a perspektivě organizace.

(3) K účelům uvedeným v předchozích odstavcích poskytuje organizace příslušnému odborovému orgánu potřebné informace, konzultace a doklady a v rámci svých možností přihlíží k jeho stanoviskům.

(4) Příslušné státní orgány projednávají s odborovými orgány otázky týkající se pracovních a životních podmínek pracovníků a v rámci svých možností poskytují odborovým orgánům potřebné informace.

(5) Členové příslušného odborového orgánu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dovědí při výkonu své funkce, pokud by porušením mlčenlivosti mohlo dojít k porušení státního, hospodářského nebo služebního tajemství, nebo oprávněných zájmů organizace. Tato povinnost trvá i po dobu jednoho roku po skončení výkonu funkce, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.“

20. § 19 zní:

„§ 19

(1) Příslušný odborový orgán spolurozhoduje s organizací o stanovení přídělu do fondu kulturních a sociálních potřeb podle zvláštních předpisů¹³⁾ a o jeho čerpání.

(2) Podle provozních možností poskytuje organizace pro nezbytnou provozní činnost odborové organizaci bezplatně v přiměřeném rozsahu místnost (místnosti) s nezbytným vybavením a hradí náklady spojené s jejich údržbou a technickým provozem.“

21. § 20 zní:

„§ 20

(1) Postup při uzavírání kolektivních smluv (podnikových a vyššího stupně) stanoví zákon.¹⁴⁾

(2) V kolektivních smlouvách lze upravovat mzdové a ostatní pracovněprávní nároky v rámci daném pracovněprávními předpisy. Pokud tento zákon stanoví, ve kterých případech lze v kolektivních smlouvách zvyšovat nebo rozšiřovat pracovněprávní nároky pracovníků, vztahuje se to na organizace, které provozují podnikatelskou činnost,¹⁵⁾ není-li výslovně stanoveno jinak.

(3) Nároky, které vznikly z kolektivní smlouvy jednotlivým pracovníkům, se uplatňují a uspokojují jako ostatní nároky pracovníků z pracovního poměru.“

22. § 21 se vypouští.

23. V § 22 odst. 1 se slova „Revoluční odborové hnutí svou činností vede pracující v souladu s celospolečenskými zájmy k jednotnému uplatňování a“ nahrazují slovy „Odborové orgány dbají o“ a za slova „při práci“ se vkládají slova „a o zaměstnanosti“.

24. § 22 odst. 2 zní:

„(2) Odborové orgány podle předchozího odstavce organizují účast pracujících na přípravě, uplatňování a kontrole dodržování pracovněprávních předpisů.“

25. V § 22 odst. 3 první věta zní: „Příslušné odborové orgány vykonávají v organizacích kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů, vnitřních mzdových předpisů a závazků kolektivních smluv, ze kterých vznikají nároky jednotlivým pracovníkům.“

V ustanovení písmene e) se vypouští slovo „socialistické“.

26. V § 22 odst. 4 se slova „orgány Revolučního odborového hnutí“ nahrazují slovy „odborové orgány“.

27. § 23 zní:

„§ 23

(1) Ústřední orgány, které vydávají na základě tohoto zákoníku nebo jiných zákonů pracovněprávní předpisy, tak činí po jejich projednání s příslušným ústředním odborovým orgánem a s příslušnou organizací zaměstnavatelů. Federální ústřední orgány vydávají pracovněprávní předpisy pro jednotlivá odvětví v dohodě s federálním minister-

¹³⁾ § 9 zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku.

Vyhláška federálního ministerstva financí č. 210/1989 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb.

¹⁴⁾ Zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání.

¹⁵⁾ § 2 hospodářského zákoníku.

stvem práce a sociálních věcí; ústřední orgány republik tak činí v dohodě s příslušným ministerstvem práce a sociálních věcí republiky. K vydání právních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je třeba též dohody s příslušným orgánem státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení.

(2) Návrhy zákonů a návrhy ostatních právních předpisů týkajících se důležitých zájmů pracujících, zejména hospodářských, výrobních, pracovních, mzdových, kulturních a sociálních podmínek, se projednávají s příslušnými ústředními odborovými orgány a příslušnými organizacemi zaměstnavatelů.

(3) Pracovněprávní předpisy týkající se pracovních vztahů členů družstev vydávají ústřední orgány po projednání s příslušnou zájmovou organizací družstev.

(4) Pokud ústřední orgány na základě tohoto zákoníku vydávají v případech uvedených v odstavcích 1 a 3 pracovníprávní předpisy podle zásad schválených vládou České a Slovenské Federativní Republiky, vládou České republiky nebo vládou Slovenské republiky, projednávají se tyto zásady s příslušným ústředním odborovým orgánem, příslušnou organizací zaměstnavatelů a příslušnou zájmovou organizací družstev.“

28. § 23a se vypouští.

29. V nadpisu hlavy čtvrté v části první se vypouští slova „a práce ve prospěch společnosti“.

30. V § 24 odst. 1 se vypouští slova „socialistické“ a „v souladu se zájmy společnosti“.

31. V § 25 se v odstavci 1 slova „k výrobnímu družstvu nebo jednotnému zemědělskému družstvu“ a v odstavci 3 slova „k výrobnímu družstvu nebo k jednotnému zemědělskému družstvu“ nahrazují slovy „k družstvu, kde součástí členství je též pracovní vztah“.

32. V § 26 se vypouští odstavce 1 a 3; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

33. V § 27 odst. 1 se vypouští slova „v kolektivu pracovníků“ a slova „a účastní se na rozvoji, řízení a kontrole její činnosti“.

V odstavci 3 téhož ustanovení se slova „ústředních orgánů“ nahrazují slovy „příslušných orgánů družstev nebo“.

34. V § 27 odst. 3 a 4 se slova „může být pracovní poměr založen“ a slova „může být založen pracovní poměr jen“ nahrazují slovy „se pracovní poměr zakládá“.

V odstavci 4 téhož ustanovení se vypouští věta druhá.

35. § 27 se doplňuje odstavcem 5, který zní:

„(5) Vedoucími funkcemi, do nichž pracovníky jmenuje vedoucí organizace, jsou funkce vedoucích pracovníků (§ 9 odst. 3)

- a) v přímé řídicí působnosti vedoucího organizace,
- b) v přímé řídicí působnosti vedoucího pracovníka přímo podřízeného vedoucímu organizace za podmínky, že tomuto vedoucímu pracovníku je podřízen další vedoucí pracovník,
- c) na ústředních orgánech.

Jmenování a odvolání může provádět výlučně vedoucí organizace.“

36. V § 30 odst. 2 se ve větě třetí vypouštějí slova „pracovního poměru na dobu určitou, který vznikl na základě rámcové pracovní smlouvy (§ 34), a“.

37. § 34 se vypouští.

38. V § 35 odst. 2 se za slova „pracovním řádem“ vkládají slova „platným v organizaci“.

V odstavci 3 se vypouští slova „aby mohl kontrolovat přijímání nových pracovníků a jejich pracovní a mzdové zařazení“.

39. V § 37 odst. 1 písm. d) se vypouštějí slova „nebo pravomocného kárného opatření“.

40. V § 37 odst. 2 písm. b), § 73 písm. d), § 115 odst. 4, § 170 odst. 3 a § 233 odst. 1 písm. d) se slova „v socialistickém vlastnictví“ nahrazují slovem „organizace“.

41. V § 38 odst. 2 věta třetí zní: „Vedoucí pracovníci jiné organizace však nemohou vůči pracovníku činit jménem vysílající organizace právní úkony.“

42. § 41 včetně nadpisu zní:

„§ 41

Účast odborových orgánů při převádění a překládání

(1) Pokud organizace pracovníka výjimečně podle § 37 převádí na jinou práci nebo ho podle § 38 odst. 4 překládá do jiného místa, než odpovídají pracovní smlouvě, a pracovník s takovým opatřením nesouhlasí, může organizace provést toho opatření jen po projednání s příslušným odborovým orgánem. Projednání není třeba, dokud celková doba převedení nepřesáhla 22 pracovních dnů v kalendářním roce, popřípadě celková doba přeložení 30 kalendářních dnů v kalendářním roce.

(2) Pokud organizace výjimečně podle § 38 odst. 4 překládá do jiného místa, než odpovídá pracovní smlouvě, člena příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat s organizací, v době jeho funkčního období a v době jednoho roku po jeho skončení, a pracovník s takovým opatřením nesouhlasí, může organizace provést toto opatření jen s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu. Jestliže příslušný od-

borový orgán písemně neodmítl udělit organizaci souhlas v době do 15 dnů ode dne, kdy byl o něj organizační požádán, má se za to, že souhlas byl dán. Souhlasu není třeba, dokud celková doba přeložení nepřesáhla 30 kalendářních dnů v kalendářním roce.

(3) Pokud je k přeložení pracovníka třeba souhlasu podle předchozího odstavce, je takové opatření bez tohoto souhlasu neplatné.“

43. V § 45 odst. 1 se na konci připojuje věta, která zní: „Při výpovědi podle § 46 odst. 1 písm. a) až c) činí výpovědní doba tři měsíce.“

44. V § 46 odst. 1 písm. e) se vypouští slovo „nezbytné“.

45. § 46 odst. 1 písm. f) zní:

„f) jsou-li u pracovníka dány důvody, pro které by s ním organizace mohla okamžitě zrušit pracovní poměr, nebo pro závažné porušení pracovní kázně; pro soustavné méně závažné porušování pracovní kázně lze dát pracovníku výpověď, jestliže byl v době posledních šesti měsíců v souvislosti s porušením pracovní kázně písemně upozorněn na možnost výpovědi.“

46. V § 46 odst. 2 písm. b) se na konci čárka nahrazuje tečkou a ustanovení písmene c) se vypouští.

47. V § 46 odst. 4 věta druhá zní: „Je-li k výpovědi třeba souhlasu příslušného orgánu státní správy, nepočítá se do této lhůty doba ode dne podání žádosti o udělení souhlasu do dne, kdy rozhodnutí orgánu státní správy nabylo právní moci.“

48. V § 47 odst. 1 se slova „národním výbo-rem“ nahrazují slovy „příslušným orgánem státní správy“.

49. V § 47 odst. 2 se vypouštějí slova „těhotné pracovníci, pracovníci na mateřské dovolené (§ 157 odst. 1)“, a slova „z některého z důvodů uvedených v § 46 odst. 1 písm. a) až c)“ se nahrazují slovy „z důvodů uvedených v § 46 odst. 1 písm. c)“.

50. V § 48 odst. 1 písm. b) se na konci čárka nahrazuje středníkem a připojují se tato slova: „to platí obdobně v případě civilní služby,¹⁶⁾“.

51. § 50 zní:

„§ 50

Pracovníku se změněnou pracovní schopností může dát organizace výpověď jen s předchozím souhlasem příslušného orgánu státní správy, jinak je výpověď neplatná; tento souhlas se nevyžaduje, jde-li o výpověď dávanou pracovníku staršímu než 65 let nebo z důvodů uvedených v § 46 odst. 1 písm. a), b) nebo f)“.

52. § 53 odst. 1 písm. b) zní:

„b) porušil-li pracovník pracovní kázeň zvláště hrubým způsobem,“.

53. V § 53 odst. 1 se vypouští ustanovení písmene c).

54. V § 53 odst. 2 se vypouští věta třetí.

55. § 59 včetně nadpisu zní:

„§ 59

Účast odborových orgánů při rozvázání pracovního poměru

(1) Výpověď nebo okamžitě zrušení pracovního poměru je organizace povinna předem projednat s příslušným odborovým orgánem.

(2) Jde-li o člena příslušného odborového orgánu, který je oprávněn spolurozhodovat s organizací, v době jeho funkčního období a v době jednoho roku po jeho skončení, je organizace povinna požádat příslušný odborový orgán o předchozí souhlas k opatření podle předchozího odstavce. Za předchozí souhlas se považuje též, jestliže příslušný odborový orgán písemně neodmítl udělit organizaci souhlas v době do 15 dnů ode dne, kdy byl o něj organizační požádán.

(3) Organizace může použít souhlasu podle předchozího odstavce jen ve lhůtě dvou měsíců od jeho udělení.

(4) Jestliže příslušný odborový orgán odmítl udělit souhlas podle odstavce 2, jsou výpověď nebo okamžitě zrušení pracovního poměru z tohoto důvodu neplatné; pokud jsou však ostatní podmínky výpovědi nebo okamžitě zrušení splněny a soud ve sporu podle § 64 shledá, že na organizaci nelze spravedlivě požadovat, aby pracovníka nadále zaměstnávala, jsou výpověď nebo okamžitě zrušení pracovního poměru platné.

(5) S jinými případy rozvázání pracovního poměru je organizace povinna seznámit příslušný odborový orgán ve lhůtách s ním dohodnutých.“

56. V § 60 odst. 1 věta poslední zní: „Pracovním posudkem jsou veškeré písemnosti týkající se hodnocení práce pracovníka, jeho kvalifikace, schopností a dalších skutečností, které mají vztah k výkonu práce.“

57. V § 60 odst. 3 se na konci připojuje tato věta: „Jiné informace je organizace oprávněna o pracovníkovi podávat pouze s jeho souhlasem, pokud právní předpis nestanoví jinak.“

58. V § 60 odst. 4 se slova „rozhodčí komise“ nahrazují slovem „soudu“.

59. § 65 zní:

„§ 65

(1) Pracovní poměr založený volbou nebo jme-

¹⁶⁾ Zákon č. 73/1990 Sb., o civilní službě.

nováním vzniká dnem, který byl stanoven k nástupu do funkce. Práva a povinnosti pracovníka a organizace, u níž je tento pracovník dosud v pracovním poměru, tím nejsou dotčena, nedohodnou-li se jinak. Je-li však pracovní poměr založen volbou do veřejné funkce, je organizace, u níž je pracovník v době zvolení do funkce v pracovním poměru, povinna mu umožnit výkon funkce a poskytnout mu za tím účelem pracovní volno bez náhrady mzdy nebo na jeho žádost s ním rozvázat pracovní poměr.

(2) Uplynutím volebního období, odvoláním z funkce ani vzdáním se funkce pracovní poměr nekončí. Organizace projedná s pracovníkem jeho další pracovní zařazení v organizaci, a nedohodnou-li se jinak, rozhodne o jeho zařazení na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci. Jestliže organizace nemá pro pracovníka takovou práci, je dán výpovědní důvod podle § 46 odst. 1 písm. c); hmotné zabezpečení poskytované pracovníkům při organizačních změnách náleží jen v případě rozvázání pracovního poměru po odvolání z funkce v souvislosti s jejím zrušením v důsledku organizační změny. Pro skončení tohoto pracovního poměru platí jinak ustanovení o skončení pracovního poměru sjednaného pracovní smlouvou.“

60. § 66, 67 a § 70a se vypouštějí.

61. V § 70b odst. 5 se slova „výrobního družstva nebo jednotného zemědělského družstva“ nahrazují slovy „družstva, kde součástí členství je též pracovní vztah“.

62. § 72 včetně nadpisu se vypouští.

63. V § 73 se v ustanovení písmene a) slova „soudružské spolupráce“ nahrazují slovy „spolupráce s ostatními pracovníky“ a v ustanovení písmene d) se na konci připojují tato slova: „a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy organizace.“.

64. § 74 odst. 1 písm. d) zní:

„d) zabezpečovat odměňování pracovníků podle mzdových předpisů a kolektivních smluv, popřípadě vnitřních mzdových předpisů nebo pracovních smluv, a diferencovat mzdu pracovníků podle jejich výkonností a zásluh o konečné výsledky práce,“.

64a. V § 74 odst. 1 se vypouští ustanovení písmene e) a dosavadní ustanovení písmen f) až h) se označují písmeny e) až g).

65. § 74 odst. 1 písm. g) a h) zní:

„g) zabezpečovat dodržování právních a jiných předpisů, zejména vést pracovníky k pracovní kázi, oceňovat jejich iniciativu a pracovní úsilí, zajišťovat, aby nedocházelo k porušování pracovní kázně a k neplnění povinností,

h) zabezpečovat přijetí včasných a účinných opatření k ochraně majetku organizace.“.

66. V § 74 se vypouští odstavec 2; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

67. § 75 až 81 včetně nadpisů se vypouštějí.

68. § 82 odst. 1 zní:

„(1) Organizace mohou vydávat pracovní řády.“.

69. V § 82 odst. 3 se slova „je organizace povinna vydat“ nahrazují slovy „může organizace vydat“.

70. § 82 odst. 6 se vypouští.

71. V § 83 odst. 2 se vypouští věta druhá.

72. V § 83 odst. 3 se vypouštějí slova „(stanovená týdenní pracovní doba)“.

73. § 83 odst. 4 zní:

„(4) Zavedení zkrácené pracovní doby bez snížení mzdy ze zdravotních důvodů pod rozsah stanovený v odstavci 2 nebo podle odstavce 3 povoluje příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky v dohodě s příslušným ministerstvem zdravotnictví republiky a po projednání s příslušným ústředním odborovým orgánem, s příslušnou organizací zaměstnavatelů, popřípadě s příslušnou zájmovou organizací družstev.“.

74. § 83 se doplňuje odstavci 5 a 6, které znějí:

„(5) Další zkrácení pracovní doby bez snížení mzdy pod rozsah stanovený v odstavci 2 nebo podle odstavců 3 a 4 lze dohodnout v kolektivní smlouvě.

(6) Stanovená týdenní pracovní doba je pracovní doba podle předchozích odstavců.“.

75. V § 84 odst. 1, § 85 odst. 1 a 2 a § 85b věta druhá se slova „po předchozím souhlasu příslušného odborového orgánu“ nahrazují slovy „po projednání s příslušným odborovým orgánem“.

76. V § 84 v odstavci 2 věta první zní: „Týdenní pracovní doba se rozvrhuje tak, aby při rovnoměrném rozvržení na jednotlivé týdny rozdíl délky pracovní doby připadající na jednotlivé týdny nepřesáhl tři hodiny a aby pracovní doba v jednotlivých dnech nepřesáhla devět a půl hodiny; průměrná týdenní pracovní doba nesmí přitom v určitém období, zpravidla čtyřtýdenním, přesahovat hranici pro stanovenou týdenní pracovní dobu.“ a věta druhá odstavce 2 se označuje jako odstavec 3.

77. V § 85 odst. 1 věta první se za slova „na jednotlivé týdny“ připojují v závorce slova „(§ 84 odst. 2)“ a za slova „ústředním orgánem“ se vkládají slova „popřípadě podle kolektivní smlouvy vyššího stupně“.

78. V § 85 odst. 2 se za slova „ústředním orgánem“ vkládají slova „popřípadě podle kolektivní smlouvy vyššího stupně“.

79. V § 86 odst. 3 se slova „devět hodin“ nahrazují slovy „devět a půl hodiny“.

80. V § 87 odst. 2 a 3, § 89 odst. 2 a 3 a v § 91 odst. 2 se slova „s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu“ nahrazují slovy „po projednání s příslušným odborovým orgánem“.

81. V § 89 odst. 2 se slovo „oběd“ nahrazuje slovem „jídlo“.

82. § 89 se doplňuje odstavcem 4 a 5, které znějí:

„(4) Přestávky na jídlo a oddech se neposkytují na začátku a konci směny.

(5) Poskytnuté přestávky na jídlo a oddech se započítávají do pracovní doby v rozsahu 30 minut za směnu. V kolektivní smlouvě lze dohodnout, že při směně přesahující deset a půl hodiny se do pracovní doby započte dalších nejvýše patnáct minut; to platí i pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost.“

83. V § 92 odst. 3 úvodní část věty zní: „Vláda České a Slovenské Federativní Republiky pro organizace řízené federálními ústředními orgány, vláda České republiky a vláda Slovenské republiky pro ostatní organizace mohou stanovit nařízením,“.

84. V § 93 se slova „krajského národního výboru“ nahrazují slovy „příslušného orgánu státní správy“ a slova „v dohodě“ se nahrazují slovy „po projednání“.

85. § 95 odst. 1 zní:

„(1) Pracovní pohotovost může organizace pracovníku nařídít pouze v případech, za podmínek a v rozsahu stanoveném v pracovní smlouvě nebo v kolektivní smlouvě; to platí i pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost. V ostatních případech lze s pracovníkem pracovní pohotovost dohodnout.“

86. V § 95 odst. 2 první věta zní: „Federální ústřední orgány v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí a ústřední orgány republik v dohodě s příslušným ministerstvem práce a sociálních věcí republiky mohou stanovit pracovní smlouvou, v kterých případech, za jakých podmínek a v jakém rozsahu mohou organizace nařídít pracovníkům pracovní pohotovost a v jakém rozsahu se pracovní pohotovost započítává do pracovní doby.“

87. V § 95 odst. 2 věta druhá se na konci připojují slova „nebo příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky“.

88. § 95 se doplňuje odstavci 3 a 4, které znějí:

„(3) V kolektivní smlouvě vyššího stupně lze stanovit úpravu příznivější pro pracovníky, než stanoví pracovní smlouva, v podnikové kolektivní smlouvě lze stanovit úpravu příznivější pro pracovníky, než stanoví pracovní smlouva nebo kolektivní smlouva vyššího stupně.

(4) Odměňování pracovní pohotovosti se řídí mzdovými předpisy a kolektivními smlouvami (§ 20 odst. 2 a § 112 odst. 1).“.

89. § 97 odst 4 zní:

„(4) Ústřední orgány po projednání s příslušnými ústředními odborovými orgány a příslušnými organizacemi zaměstnavatelů mohou pro organizace svých odvětví stanovit, v kterých činnostech a v jakém rozsahu se na přechodnou dobu z vážných důvodů povoluje výkon dohodnuté práce přesčas nad hranice stanovené v předchozích odstavcích. V kolektivních smlouvách lze stanovit bližší podmínky výkonu této práce.“

90. § 98 zní:

„§ 98

Celkový rozsah přesčasové práce pro organizaci, jednotlivé organizační útvary nebo pracoviště a jeho případné překročení stanoví vedoucí organizace po projednání s příslušným odborovým orgánem.“

91. § 99a zní:

„§ 99a

Pokud opatření týkající se hromadné úpravy pracovní doby (§ 84 odst. 1, § 85 odst. 1 a 2, § 85b, § 87 odst. 2 a 3 a § 89 odst. 2 a 3), nařízení práce ve dnech pracovního klidu (§ 91 odst. 2) a práce přesčas (§ 98) jsou upravena v kolektivní smlouvě, nevyžaduje se k jejich uplatnění projednání s příslušným odborovým orgánem.“

92. V § 102 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) V kolektivní smlouvě lze prodloužit nárok na dovolenou o jeden týden nad výměru uvedenou v předchozích odstavcích. Vláda České a Slovenské Federativní Republiky, vláda České republiky a vláda Slovenské republiky mohou v rozsahu své působnosti stanovit nařízením prodloužení dovolené podle předchozí věty v organizacích, které neprovozují podnikatelskou činnost.“

Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 4 až 6.

93. § 102 odst. 4 zní:

„(4) Dovolená učitelů včetně ředitelů škol a jejich zástupců činí osm týdnů;¹⁷⁾ dovolená učitelů

¹⁷⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb.

Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách.

mateřských škol včetně ředitelů těchto škol a jejich zástupců, vychovatelů a mistrů odborné výchovy činí šest týdnů v kalendářním roce.“.

94. § 103 odst. 1 písm. a) zní:

„a) trvalé péče o dítě ve věku do tří let,“.

95. V § 103 odst. 1 písm. b) se na konci připojují tato slova: „nebo výkonu civilní služby,“.

96. § 103 odst. 1 písm. e) zní:

„e) členství v družstvu, kde součástí členství je též pracovní vztah,“.

97. V § 103 odst. 1 písm. h) se vypouštějí slova „národního výboru“.

98. V § 103 odst. 1 se na konci připojuje ustanovení písmene j), které zní:

„j) činnosti osob samostatně výdělečně činných.¹⁸⁾“.

99. § 103 odst. 2 zní:

„(2) Doba trvání pracovního poměru v cizině, popřípadě jiné započitatelné doby strávené v cizině, se započítávají do doby rozhodné pro délku dovolené za stejných podmínek, jako kdyby pracovník pracoval na území České a Slovenské Federativní Republiky.“.

100. V § 103 odst. 3 se vypouštějí slova „daným po dohodě s Českou odborovou radou nebo Slovenskou odborovou radou“.

101. V § 105 odst. 2 a 3 se vypouštějí slova „v dohodě s Ústřední radou odborů“ a v odstavci 2 se slova „zdravotnictví a sociálních věcí republik“ nahrazují slovy „zdravotnictví republik“.

102. § 108 odst. 1 věta třetí zní: „Poskytuje-li se pracovníku dovolená v několika částech, musí alespoň jedna část činit nejméně dva týdny, pokud se pracovník s organizací nedohodne jinak.“.

103. V § 108 odst. 3 se za slova „vojenskou činnou službu“ vkládají tato slova „nebo civilní službu“.

104. V § 110 odst. 1 se za slova „v ozbrojených silách“ vkládají tato slova „nebo civilní službu“.

105. V § 110a se vypouští odstavce 2; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

106. § 110b odst. 4 zní:

„(4) Pracovníkům uvedeným v § 102 odst. 4 přísluší náhrada mzdy nejvýše za čtyři týdny nevyčerpané dovolené.“.

107. § 111 zní:

„§ 111

(1) Pracovníkům přísluší za vykonanou práci mzda.

(2) Mzdou se rozumí tarifní mzda (základní mzda, mzdový tarif), mzdové příplatky a ostatní mzdové složky stanovené ve mzdových předpisech, popřípadě v kolektivních smlouvách.

(3) Mzda nesmí být nižší než minimální mzda. Vláda České a Slovenské Federativní Republiky stanoví nařízením výši, popřípadě podmínky pro určení minimální mzdy a její výše.

(4) Organizace samostatně rozhodují o uplatnění příslušné formy základní mzdy (úkolové, podílové nebo časové), popřípadě vedle ní o uplatnění dalších mzdových forem stanovených ve mzdových předpisech, popřípadě v kolektivních smlouvách.“.

108. § 112 zní:

„§ 112

(1) Organizace poskytují pracovníkům mzdu podle kolektivních smluv vyššího stupně a v jejich rámci podle podnikových kolektivních smluv, popřípadě vnitřních mzdových předpisů nebo pracovních smluv. Pokud poskytování mzdy není upraveno v kolektivních smlouvách vyššího stupně, poskytují organizace pracovníkům mzdu podle mzdových předpisů a v jejich rámci podle podnikových kolektivních smluv, popřípadě vnitřních mzdových předpisů nebo pracovních smluv.

(2) Pracovníkům se nezávisle na celkových výsledcích organizace zaručují nároky vzniklé na tarifní mzdu a mzdové příplatky stanovené ve mzdových předpisech, popřípadě v kolektivních smlouvách vyššího stupně.

(3) Organizace může poskytovat pracovníkům v souvislosti s pracovním poměrem jiná plnění nepeněžité hodnoty, naturální požitky, popřípadě jiná nepeněžítá plnění pouze tehdy, stanoví-li to právní předpis.“.

109. § 113 včetně nadpisu zní:

„§ 113

Osobní účet mzdy

(1) Organizace, která provozuje podnikatelskou činnost, může pracovníku v dohodě s ním zřídit osobní účet mzdy.

(2) Na osobní účet se převádí dohodnutá část mzdy, na kterou by jinak pracovníku vznikl nárok; nelze však na něj převádět tarifní mzdu a mzdové příplatky, popřípadě další mzdové složky, o nichž to stanoví mzdový předpis nebo kolektivní smlouva. V kolektivní smlouvě lze též omezit okruh pracovníků, jimž lze osobní účet mzdy zřídit.

¹⁸⁾ § 61 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění vyhlášky č. 123/1990 Sb. a č. 260/1990 Sb.

(3) Dohoda musí obsahovat určení části mzdy, která se na osobní účet převádí, rozsah a podmínky krácení převedené části mzdy a termíny výplaty mzdy z osobního účtu. Dohoda o zřízení osobního účtu musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná. Mzdový předpis, popřípadě kolektivní smlouva vyššího stupně může stanovit závazné podmínky krácení převedené části mzdy.

(4) Skončí-li pracovní poměr před uplynutím výplatního termínu uvedeného v dohodě, vyplatí se mzda z osobního účtu v rozsahu odpovídajícím dohodnutým podmínkám nejpozději do tří kalendářních měsíců po skončení pracovního poměru. Mzda na osobním účtu se zahrnuje do průměrného výdělku až při její výplatě.“

110. § 114 včetně nadpisu zní:

„§ 114

Normování práce

(1) Organizace může stanovit normy spotřeby práce; přitom musí vzít v úvahu pracovní tempo přiměřené fyziologickým a neuropsychickým možnostem, předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a čas na přirozené potřeby, jídlo a oddech.

(2) Organizace je povinna zabezpečit, aby předpoklady pro uplatnění norem byly vytvořeny před zahájením práce. Normy spotřeby práce a jejich změny musí být pracovníkům oznámeny vždy před zahájením práce a nesmějí být uplatněny se zpětnou platností.“

111. V § 115 se v odstavci 1 za slova „mzdové předpisy“ vkládají slova „popřípadě kolektivní smlouvy vyššího stupně“ a v odstavci 2 větě druhé se slova „Ve mzdových předpisech, popřípadě v souladu s nimi v kolektivních smlouvách se stanoví“ nahrazují slovy „Ve mzdových předpisech, v kolektivních smlouvách vyššího stupně, popřípadě v jejich rámci se v podnikových kolektivních smlouvách stanoví“.

112. § 115 odst. 6 věta druhá zní: „Vláda České republiky a vláda Slovenské republiky mohou stanovit nařízením, za jakých podmínek uhradí příslušný orgán státní správy náklady na případný doplatek mzdy organizaci, která jej poskytla.“

113. § 116 včetně nadpisu zní:

„§ 116

Mzda a náhradní volno za práci přesčas

(1) Za práci přesčas (§ 96) poskytuje organizace pracovníku vedle dosažené mzdy příplatek ve výši nejméně 25 % mzdového tarifu, a jde-li o práci přesčas v noci nebo ve dnech nepřetržitého odpočinku v týdnu, příplatek ve výši nejméně 50 % mzdového tarifu.

(2) Organizace může pracovníku po dohodě s ním poskytnout za dobu práce přesčas místo pří-

platku náhradní volno, a to nejpozději v době tří kalendářních měsíců po výkonu práce přesčas, pokud nebyla sjednána jiná doba. Neposkytne-li organizace pracovníku náhradní volno v době uvedené v předchozí větě, přísluší mu vedle dosažené mzdy za práci přesčas příplatek podle odstavce 1.

(3) Ve mzdových předpisech nebo v kolektivních smlouvách vyššího stupně, popřípadě v jejich rámci v podnikových kolektivních smlouvách lze stanovit, ve kterých případech lze za práci přesčas poskytovat vyšší příplatky než stanoví odstavec 1, jednotný příplatek ve výši nejméně 33 % mzdového tarifu, popřípadě též přiměřenou paušální částku.

(4) Některým skupinám pracovníků, zejména konajícím práce řídící nebo spojené se zvýšenou odpovědností, lze ve mzdových předpisech, popřípadě v kolektivních smlouvách vyššího stupně stanovit mzdu tak, aby v ní již bylo přihlédnuto k případné práci přesčas. To neplatí o práci přesčas konané v noci nebo v den pracovního klidu, popřípadě v dalších případech stanovených mzdovými předpisy, popřípadě kolektivními smlouvami vyššího stupně. Ve mzdě vedoucího organizace je vždy přihlédnuto k veškeré práci přesčas.“

114. Za § 116 se vkládá nový § 116a, který včetně nadpisu zní:

„§ 116a

Mzda za noční práci a za práci ve výškách

Za noční práci (§ 99) a za práci ve výškách je organizace povinna poskytovat pracovníkům mzdové příplatky. Jejich výši a podmínky pro jejich poskytování stanoví mzdové předpisy nebo kolektivní smlouvy vyššího stupně.“

115. V § 118 se vypouští odstavec 2; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

116. § 119 odst. 1 zní:

„(1) Mzda a náhrada mzdy je splatná pozadu za měsíční období, pokud v podnikové kolektivní smlouvě nebo v pracovní smlouvě nebylo dohodnuto jiné období, a to v nejbližším výplatním termínu po uplynutí období, za něž se poskytuje. V podnikové kolektivní smlouvě nebo pracovní smlouvě lze též dohodnout, že se některé složky mzdy s výjimkou zaručené mzdy vyplatí v pozdějším výplatním termínu, nejpozději však v době tří měsíců po uplynutí období, za něž se poskytují. Mzda a náhrada mzdy se vyplácí ve výplatních termínech určených podle zásad stanovených vyhláškou federálního ministerstva financí vydanou v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí.“

117. V § 121 odst. 1 písm. j) se slova „mateřského“ a „mateřském“ nahrazují slovy „rodičovského“ a „rodičovském“.

118. § 122 včetně nadpisu zní:

„§ 122

**Účast odborových orgánů při provádění
mzdových opatření**

Uplatnění mzdových složek, forem mzdy a jejich změn, stanovení konkrétních podmínek pro poskytování příslušné mzdové složky, zavádění a změny norem spotřeby práce a opatření k použití prostředků na mzdy provádí organizace po projednání s příslušným odborovým orgánem, není-li příslušná úprava provedena v kolektivní smlouvě.“.

119. § 123 zní:

„§ 123

(1) Podle zásad schválených vládou České a Slovenské Federativní Republiky stanoví federální ministerstvo práce a sociálních věcí mzdovými a dalšími pracovněprávními předpisy:

- a) podmínky usměrňování vývoje mezd,
- b) příspěvky, popřípadě postup organizací v souvislosti se vznikem, změnou a skončením pracovního poměru,
- c) náhrady výdajů spojených s výkonem práce včetně výše náhrady mzdy za čas strávený cestou v pracovní době na pracovní cestě a náhrady za používání vlastních vozidel, náradí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce,
- d) naturální požitky,
- e) minimální mzdové tarify a mzdové příplatky a jejich minimální výši pro pracovníky organizací, které provozují podnikatelskou činnost.

(2) Podle zásad schválených vládou České a Slovenské Federativní Republiky stanoví federální ministerstvo práce a sociálních věcí mzdovými předpisy pro pracovníky organizací řízených federálními ústředními orgány:

- a) které provozují podnikatelskou činnost
 1. odměny za pracovní pohotovost, popřípadě jiné mzdové složky, než jsou uvedeny v odstavci 1,
 2. druhy mzdových forem,
 3. podmínky hmotné zainteresovanosti vedoucího organizace,
 4. podmínky pro převádění mzdových složek na osobní účet mzdy,
 - b) které neprovozují podnikatelskou činnost
 1. mzdové tarify, hodnocení a třídění prací, mzdové příplatky, odměny za pracovní pohotovost, popřípadě jiné mzdové složky, než jsou uvedeny v odstavci 1,
 2. druhy mzdových forem,
 3. hmotnou zainteresovanost vedoucího organizace.
- (3) Podle zásad schválených vládou České re-

publiky a vládou Slovenské republiky vydává příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky pracovněprávní předpisy podle odstavce 1 písm. b) až d), pokud není vydán předpis federálního ministerstva práce a sociálních věcí, a podle odstavce 2 pro pracovníky organizací, které nejsou řízeny federálními ústředními orgány.

(4) Ostatní federální ústřední orgány v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí a ústřední orgány republik v dohodě s příslušným ministerstvem práce a sociálních věcí republiky mohou podle zásad schválených příslušnou vládou vydávat pracovněprávní předpisy uvedené v odstavci 1 písm. b) až d) a v odstavci 2.“.

120. V § 124 odst. 2 věta první zní: „Krátkodobě uvolněnému pracovníku k výkonu veřejné funkce a občanské povinnosti poskytne organizace, u níž je pracovník v pracovním poměru, náhradu mzdy ve výši průměrného výdělků.“.

Z věty druhé se vypouštějí slova „nebo pro jinou činnost pro společenskou organizaci“.

121. V § 124 odst. 4 se slova „rozsah a podmínky poskytování pracovního volna.“ nahrazují slovy „rozsah a podmínky krátkodobého uvolnění a poskytování náhrady mzdy.“.

122. § 124 se doplňuje odstavcem 5, který zní:

„(5) V kolektivních smlouvách lze zvýšit nároky pracovníků na pracovní volno, popřípadě náhradu mzdy nad rozsah stanovený v pracovněprávním předpisu vydaném podle odstavce 4, popřípadě rozšířit jejich okruh o další případy, které organizace posuzuje jako jiné úkony v obecném zájmu, a stanoví pro pracovníky příznivější podmínky poskytování pracovního volna a náhrady mzdy; náhrada mzdy nesmí přitom překročit výši průměrného výdělků. Pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost, lze takto stanovit pouze nároky na pracovní volno bez náhrady mzdy, popřípadě stanovit příznivější podmínky pro jeho poskytování.“.

123. V § 125 nadpis zní:

„Náhrada mzdy při výkonu služby v ozbrojených silách a civilní služby“.

124. V § 125 odst. 1 se ve větě první za slova „vojenskou základní (náhradní) službu“ vkládají slova „nebo civilní služby“ a na konci věty se tečka nahrazuje středníkem a připojují se tato slova: „v kolektivních smlouvách lze stanovit nárok pracovníka na náhradu mzdy za další dobu, popřípadě možnost organizace náhradu mzdy za další dobu poskytnout.“; ve větě druhé se vypouští slovo „vojenské“.

125. V § 125 odst. 2 se za slova „vojenské služby“ vkládají slova „nebo civilní služby“ a slova „krátí mu organizace náhradu mzdy za jeden až

tři dny;“ se nahrazují slovy „může mu organizace zkrátit náhradu mzdy za jeden až tři dny;“.

126. V § 125 odst. 3 se za slova „s výjimkou vojenské základní (náhradní) služby“ vkládají slova „a při výkonu civilní služby místo vojenského cvičení,“ a na konci se připojuje tato věta: „V kolektivních smlouvách lze výši náhrady mzdy stanovené podle předchozí věty zvýšit; náhrada mzdy nesmí přitom překročit výši průměrného výdělku.“.

127. V § 125 odst. 4 se za slova „službu téhož nebo jiného druhu“ vkládají slova „nebo civilní službu“ a v části věty za středníkem se za slovo „vykonávali“ vkládá slovo „vojenskou“ a za slovo „části“ se vkládá slovo „této“.

128. V § 125 odst. 5 a 6 se za slova „služby v ozbrojených silách“ vkládají slova „nebo civilní služby“.

129. § 125 se doplňuje odstavcem 7, který zní:

„(7) Náhradu mzdy vyplacenou pracovníkovi podle odstavce 1 až 4 při výkonu služby v ozbrojených silách uhradí organizaci příslušný státní orgán vojenské správy a při výkonu civilní služby příslušný orgán státní správy. Nehradí se náhrada mzdy vyplacená rozpočtovou organizací a náhrada mzdy vyplývající z kolektivní smlouvy nad rozsah stanovený právním předpisem.“.

130. § 126 se doplňuje odstavcem 5, který zní:

„(5) Nejsou-li pracovní úlevy a hmotné zabezpečení pracovníků při účasti na školení a studiu při zaměstnání uvedených v odstavci 2 upraveny právním předpisem, lze je stanovit v kolektivní smlouvě vyššího stupně; lze v ní též stanovit pro pracovníky příznivější podmínky poskytování pracovních úlev a hmotného zabezpečení, než stanoví právní předpis. Náhrada mzdy nesmí přitom překročit výši průměrného výdělku a náhrada cestovních výdajů výši stanovenou pracovní právními předpisy. Pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost, lze takto stanovit či příznivěji upravit pouze nároky na pracovní volno bez náhrady mzdy.“.

131. V § 123 odst. 2 se slova „o mateřském příspěvku“ nahrazují slovy „o rodičovském příspěvku, nejdéle však do tří let věku dítěte;“.

132. V § 128 odst. 2 se vypouštějí slova „za podmínek uvedených v § 125 odst. 4“.

133. § 128 se doplňuje odstavcem 3, který zní:

„(3) V kolektivních smlouvách lze zvýšit nároky pracovníků na pracovní volno, popřípadě náhradu mzdy nad rozsah stanovený v pracovní právním předpisu vydaném podle odstavce 2, popřípadě rozšířit jejich okruh o další případy, kdy pracovníku vznikne nárok na pracovní volno, popřípadě na

náhradu mzdy; náhrada mzdy nesmí přitom překročit výši průměrného výdělku. Pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost, lze takto stanovit pouze nároky na pracovní volno bez náhrady mzdy.“.

134. V § 133 odst. 1 se ve větě první za slovo „jsou“ vkládají slova „v rozsahu své působnosti“ a na konci věty druhé se tečka nahrazuje čárkou a připojuje se ustanovení písmene f), které zní:

„f) neposuzovat jako nesplnění povinnosti, jestliže pracovník nevykonal práci, o níž měl důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje život nebo zdraví.“.

135. V § 133 odst. 2 ve větě první se slova „ochrannou stravu“ nahrazují slovy „specifické účinné doplňky stravy“.

136. V § 133 odst. 3 ve větě druhé se vypouštějí slova „v pracovních rádech“.

137. § 133 odst. 6 zní:

„(6) Vláda České a Slovenské Federativní Republiky může stanovit nařízením další povinnosti organizacím na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Podle zásad schválených vládou České a Slovenské Federativní Republiky může příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky stanovit pracovní právní předpisem další povinnosti organizací na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky v dohodě s příslušným ministerstvem zdravotnictví a ministerstvem financí republiky stanoví pracovní právní předpisem rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků, ochranných nápojů a specifických účinných doplňků stravy.“.

138. § 135 odst. 1 věta druhá zní: „Tuto aktivní účast zabezpečují odborové orgány ve spolupráci s organizací.“.

139. V § 135 odst. 2 písm. g) se na konci připojují tato slova: „ , popřípadě ve vnitřním předpisu vydaném v dohodě s příslušným odborovým orgánem.“.

140. V § 135 odst. 4 se slova „v dohodě s ministerstvy zdravotnictví a sociálních věcí republik“ nahrazují slovy „v dohodě s ministerstvy práce a sociálních věcí a s ministerstvy zdravotnictví republik“.

141. V § 136 nadpis zní:

„Kontrola odborových orgánů“.

V odstavci 1 se slova „orgány Revolučního odborového hnutí“ nahrazují slovy „odborové orgány“.

142. V § 137 se slova „Ve výrobních družstvech a v jednotných zemědělských družstvech“ nahrazují slovy „V družstvech, kde součástí členství je též pracovní vztah“.

143. § 139 odst. 3 zní:

„(3) Organizace zřizují, udržují a zlepšují zařízení pro pracovníky podle právních předpisů. Organizace zřizují a udržují zdravotnická zařízení v rozsahu a za podmínek stanovených právními předpisy.“

144. V § 139 se vypouští odstavce 4.

145. V § 140 odst. 2 se vypouští slova „v dohodě s Ústřední radou odborů“.

146. V § 140 se vypouštějí odstavce 3 a 4.

147. § 141 zní:

„§ 141

Organizace pečují o prohlubování kvalifikace pracovníků (§ 126 odst. 3), popřípadě o její zvyšování (§ 126 odst. 2 a § 142b) a dbají, aby pracovníci byli zaměstnáváni pracemi odpovídajícími dosažené kvalifikaci.“

148. V § 142 se vypouští odstavce 3.

149. § 142a se vypouští.

150. V § 142b v odstavci 1 se vypouštějí slova „jen tehdy“.

151. V § 142b v odstavci 2 se v části věty za středníkem slova „je povinná“ nahrazují slovem „může“.

152. V § 143 odst. 4 věta první zní: „Do doby setrvání v pracovním poměru se nezapočítává doba základní (náhradní) vojenské služby a civilní služby konané místo ní, doba další mateřské dovolené a doba, po kterou organizace podle § 127 odst. 2 omluvila nepřítomnost muže v práci, protože mu příslušel rodičovský příspěvek.“

153. § 143 se doplňuje odstavcem 8, který zní:

„(8) V kolektivní smlouvě lze stanovit další případy, kdy nevzniká povinnost pracovníka k úhradě nákladů; přitom je rozhodná kolektivní smlouva, která byla účinná v době uzavření dohody podle odstavce 1. To platí i pro organizace, které neprovozují podnikatelskou činnost.“

154. V § 144 se vypouští odstavce 2; současně se zrušuje číslování odstavců.

155. V § 147 se slova „s výjimkou základní služby“ nahrazují slovy „s výjimkou vojenské základní služby a civilní služby“.

156. § 148a zní:

„§ 148a

Federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s federálním ministerstvem financí, ministerstvy práce a sociálních věcí, ministerstvy zdravotnictví a ministerstvy financí republik stanoví vyhláškou okruh pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci ze zdra-

vatních důvodů, podmínky jejich pracovního uplatnění, hmotného zabezpečení, jakož i povinnosti organizací s tím související.“

157. § 149 zní:

„§ 149

Organizace jsou povinny zřizovat, udržovat a zlepšovat hygienická a jiná zařízení pro ženy.“

158. V § 150 odst. 2 se ve větě druhé slova „zdravotnictví a sociálních věcí republiky“ nahrazují slovy „zdravotnictví republiky“.

159. V § 152 odst. 1 se za slovy „starší než 18 let“ nahrazuje čárka středníkem a před slova „jde-li“ se vkládají slova „noční práci jim lze nařídit, jen“.

160. § 152 odst. 2 zní:

„(2) Pokud to vyžaduje naléhavý zájem společnosti a jde-li o práce méně namáhavé, mohou ústřední orgány po dohodě s ústředními odborovými orgány a příslušnými organizacemi zaměstnavatelů stanovit pro organizace ve svých odvětvích, v kterých činnostech a za jakých podmínek se povoluje výkon dohodnuté noční práce žen starších než 18 let.“

161. § 152 odst. 3 zní:

„(3) Organizace potřebuje k zaměstnávání žen noční prací předchází souhlas příslušného odborového orgánu, který může vázat udělení souhlasu na splnění podmínek.“

162. V § 162, § 206 odst. 2 a § 270a odst. 5 se vypouští slovo „národní“.

163. V § 163 větě druhé se vypouštějí slova „se společenskými organizacemi, zejména s Revolučním odborovým hnutím a Socialistickým svazem mládeže, a“.

164. V § 165 se vypouští odstavce 2; současně se zrušuje číslování odstavců.

164a. V § 167 odstavci 1 se vypouští část věty za středníkem.

165. V § 167 odst. 2 se slova „zdravotnictví a sociálních věcí republiky“ nahrazují slovy „zdravotnictví republiky“.

166. V § 168 odst. 1 písm. b) se slova „zdravotnictví a sociálních věcí“ nahrazují slovy „zdravotnictví“ a slova „v dohodě s Českou odborovou radou nebo se Slovenskou odborovou radou“ se vypouštějí.

167. V § 176 odst. 4 se slovo „stanoví“ nahrazuje slovy „mohou stanovit“.

168. V § 178a odst. 3, § 179 odst. 3, § 187 odst. 1 a § 240 odst. 3 se slovo „socialistického“ nahrazuje slovy „slušnosti a občanského“.

169. V § 183 odst. 1 se vypouštějí ve větě první

slova „ , rozhodčí komise“ a ve větě druhé slova „rozhodčí komisí nebo“.

170. V § 183 odst. 2 se vypouštějí slova „a k socialistickému vlastnictví“.

171. V § 195 odst. 2 se v poslední větě vypouštějí slova „rozhodčí komise nebo“.

172. V § 202 odst. 2 se vypouštějí slova „v dohodě s Ústřední radou odborů“.

173. V § 203 se slova „zdravotnictví a sociálních věcí republik“ nahrazují slovy „zdravotnictví republik“.

174. Nadpis nad § 207 „Pravomoc k projednávání pracovních sporů“ se vypouští.

175. § 207 zní:

„§ 207

Spory mezi organizací a pracovníkem o nároky z pracovního poměru projednávají a rozhodují soudy.“.

176. § 208 až 216 včetně nadpisů se vypouštějí.

177. V § 227 se ve větě první slova „(zvláštního odborného učiliště)“ nahrazují slovy „učiliště nebo odborného učiliště (dále jen „učiliště“)“.

178. V § 227a odst. 1 se ve větě první slova „středního odborného učiliště (zvláštního odborného učiliště)“ nahrazují slovem „učiliště“.

179. V § 227a odst. 2 se slova „k výrobnímu družstvu nebo jednotnému zemědělskému družstvu“ nahrazují slovy „k družstvu, kde součástí členství je též pracovní vztah“.

180. V § 227a odst. 3 se slova „ve středním odborném učilišti (zvláštním odborném učilišti)“ nahrazují slovy „v učilišti“.

181. V § 227a odst. 4 se na konci tečka nahrazuje čárkou a připojuje se ustanovení písmene f), které zní:

„f) z údajů předchozí organizace v potvrzení o zaměstnání nevyplývá, že další organizaci vznikne povinnost uhradit tyto náklady.“.

182. § 239 se vypouští.

183. § 239b zní:

„§ 239b

Podle zásad schválených vládou České republiky ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky a podle zásad schválených vládou Slovenské republiky ministerstvo práce a sociálních věcí

Slovenské republiky stanoví vyhláškou odměňování prací prováděných na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.“.

184. § 243a se vypouští.

185. V § 261 odst. 1 se vypouštějí slova „u rozhodčí komise nebo“.

186. V § 261 se v odstavcích 3 a 4 vypouštějí slova „rozhodčí komise nebo“ a v odstavci 4 slova „§ 70a odst. 3, § 79 odst. 1 a 2, § 81 odst. 1 a 5, § 118 odst. 2, § 239 odst. 3 a § 243a odst. 2“. V § 261 odst. 4 se slova „§ 59 odst. 1“ nahrazují slovy „§ 59 odst. 3“ a slova „§ 102 odst. 4“ nahrazují slovy „§ 102 odst. 5“.

187. V § 265 se vypouští odstavec 1; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

188. V § 266 odst. 4 se vypouštějí slova „rozhodčí komisí nebo“.

189. V § 266a odst. 1 se vypouštějí slova „jakož i rozhodnutí o uložení kárného opatření“.

190. V § 267 odst. 1 písm. b) se na konci připojují tato slova: „popřípadě poskytování mzdy (odměny), náhrady mzdy a náhrad výdajů v jiné než československé měně,“.

191. V § 267 odst. 5 se vypouštějí slova „po projednání s Českou odborovou radou a Slovenskou odborovou radou“.

192. § 268 se vypouští.

193. V § 269 odst. 1 se vypouští v písmenu c) část věty před středníkem a ustanovení písmene f); dosavadní ustanovení písmene g) se označuje písmenem f).

194. § 269 odst. 2 zní:

„(2) Mezi občany lze sjednat pracovní poměr, popřípadě uzavřít některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, nejde-li o poskytování služeb pro osobní potřebu. Tyto pracovněprávní vztahy se řídí ustanoveními tohoto zákoníku; vláda České a Slovenské Federativní Republiky může stanovit nařízením potřebné odchylky.¹²⁾“.

195. § 269 se doplňuje odstavcem 3, který zní:

„(3) Pracovněprávní vztah nemůže vzniknout mezi manžely.“.

196. V § 270a odst. 1 se vypouští věta první. Věta druhá zní: „Ministerstva práce a sociálních věcí republik a další orgány, o nichž to stanoví zákon národní rady, jsou oprávněny provádět kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů v or-

¹²⁾ Nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 121/1990 Sb., o pracovněprávních vztazích při soukromém podnikání občanů, ve znění nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 14/1991 Sb.

gánech, organizacích a organizačních jednotkách na území příslušné republiky.“.

197. V § 270a se v odstavci 5 vypouštějí slova „a životního prostředí“ a v odstavci 6 slova „odst. 2“.

198. V § 270b odst. 1 se ve větě první slova „Národní výbor“ nahrazují slovy „Orgán uvedený v § 270a odst. 1“ a vypouštějí se slova „a právních předpisů o rozmisťování pracovních sil“, ve větě druhé se slova „národní výbor“ nahrazují slovy „příslušný orgán“ a věta třetí se vypouští.

199. V § 270b odst. 2 se vypouštějí slova „nebo právních předpisů o rozmisťování pracovních sil“.

200. § 271 zní:

„§ 271

Příslušnou organizací zaměstnavatelů a příslušnou zájmovou organizací družstev se rozumí tyto organizace vytvořené na úrovni federace nebo republik.“.

201. V § 272 odst. 3 se věta druhá ukončuje tečkou za slovy „a sociálních věcí republiky“ a další věty se vypouštějí.

202. § 272 odst. 4 zní:

„(4) Nadřízeným orgánem se pro účely tohoto zákoníku rozumí ten orgán, který je podle zvláštních předpisů oprávněn vykonávat vůči organizaci řídicí působnost při plnění jejích úkolů.“.

203. § 272 odst. 5 zní:

„(5) Příslušným odborovým orgánem, příslušným vyšším odborovým orgánem, nebo příslušným ústředním odborovým orgánem se pro účely tohoto zákona rozumí orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušné odborové organizace; příslušným ústředním odborovým orgánem se rozumí též orgán, který je oprávněn vystupovat v právních vztazích jménem příslušného svazu odborových organizací.¹⁹⁾“.

204. § 272 se doplňuje odstavcem 6, který zní:

„(6) Pro organizace, které nejsou v působnosti odvětvových ústředních orgánů, povoluje výkon dohodnuté práce přesčas podle § 97 odst. 4 a výkon dohodnuté noční práce žen podle § 152 odst. 2

- a) federální ministerstvo práce a sociálních věcí, jde-li o organizace v působnosti federace,
- b) příslušné ministerstvo práce a sociálních věcí republiky, jde-li o ostatní organizace.“.

205. § 279 odst. 4 se vypouští.

Čl. II

1. Ustanoveními tohoto zákona se řídí také

pracovní poměry vzniklé a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr uzavřené před 1. únorem 1991, pokud není dále stanoveno jinak; jejich vznik, jakož i nároky z nich vzniklé a právní úkony učiněné před 1. únorem 1991 se však posuzují podle dosavadních předpisů.

2. Řízení o uložení kárného opatření, popřípadě o přezkoumání kárného opatření rozhodčí komisí nebo soudem, zahájené před 1. únorem 1991, se k tomuto dni zastavuje. Výkon rozhodnutí o kárném opatření, které nabylo právní moci před tímto dnem, se neprovede. Rozhodnutí o uložení kárného opatření se vyřadí z osobního spisu pracovníka. V žádných informacích, dokladech ani posudcích týkajících se pracovníka nelze uvádět, že mu bylo uloženo kárné opatření.

3. Rozhodčí řízení, které nebylo pravomocně skončeno před 1. únorem 1991, se považuje za bezvýsledné; příslušný odborový orgán je povinen nejpozději do 28. února 1991 postoupit spor k dalšímu projednání soudu, v jehož obvodu má sídlo; to neplatí o sporech podle bodu 2, kde bylo řízení zastaveno. Řízení u soudu je zahájeno dnem, kdy postoupená věc došla soudu. Nesplní-li příslušný odborový orgán tuto povinnost, může se navrhovatel obrátit přímo na soud, a to nejpozději do 30. června 1991.

4. Pravomocné rozhodnutí rozhodčí komise a chválení smíru touto komisí může být zrušeno soudem, jestliže je v rozporu s právními předpisy; dojde-li ke zrušení, rozhodne soud také ve věci samé. Návrh na zrušení může podat účastník sporu nejpozději ve lhůtě tří let od právní moci schváleného smíru nebo rozhodnutí.

5. Zprošťovací důvod podle § 227a odst. 4 písm. f) se uplatní i tehdy, byla-li dohoda sjednána před 1. únorem 1991, pokud bylo potvrzení o zaměstnání vydáno po 31. lednu 1991.

6. Podle dosavadních předpisů se postupuje při rozhodování o návrzích prokurátora podle dosavadního § 243a podaných u soudu před 1. únorem 1991.

7. Po 31. lednu 1991 se posuzuje noční práce žen podle dosavadního povolení platného k tomuto dni, a to nejdéle do 30. června 1991.

8. U mladistvých pracovníků starších než 16 let se při pracích v podzemí nezbytných pro jejich přípravu na povolání do 30. září 1991 postupuje podle dosavadního ustanovení § 83 odst. 2 věty druhé a § 167 odst. 1 část věty za středníkem.

Čl. III

Zrušují se:

1. zákon č. 37/1959 Sb., o postavení závodních

¹⁹⁾ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění zákona č. 300/1990 Sb.

- výborů základních organizací Revolučního odborového hnutí,
2. § 3 odst. 3 a 4 a § 4 zákona č. 120/1990 Sb., kterým se upravují některé vztahy mezi odborovými organizacemi a zaměstnavateli,
 3. zákonné opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 362/1990 Sb., o rozšíření okruhu vedoucích funkcí obsazovaných jmenováním,
 4. nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 82/1989 Sb., o kolektivních smlouvách,
 5. vyhláška federálního ministerstva financí č. 8/1967 Sb., a poskytování pracovního volna a hospodářském zabezpečení pracovníků při účasti na odborném školení organizovaném formou krátkodobého internátního soustředění,
 6. bod 12 odst. 1 část věty před středníkem vyhlášky ministerstva práce a sociálních věcí č. 63/1968 Sb., o zásadách pro zkracování týdenní pracovní doby a pro zavádění provozních a pracovních režimů a pětidenním pracovním týdnem, která zní: „Délka směny nesmí přesáhnout 9 hodin a“,
 7. vyhláška Ústřední rady odborů č. 42/1975 Sb., o projednávání a rozhodování pracovních sporů rozhodčími komisemi, ve znění vyhlášky č. 25/1983 Sb.,
 8. § 5 a § 6 odst. 2 vyhlášky Ústřední rady odborů a federálního ministerstva financí č. 172/1973 Sb., o uvolňování pracovníků ze zaměstnání k výkonu funkce v Revolučním odborovém hnutí,
 9. vyhláška Ústřední rady odborů č. 97/1967 Sb., kterou se provádějí některá další ustanovení zákoníku práce a předpisů o nemocenském pojištění,
 10. § 11 odst. 1 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 195/1989 Sb., o zabezpečení pracovníků při organizačních změnách a občanů před nástupem do zaměstnání,
 11. směrnice federálního ministerstva financí ze dne 28. srpna 1973 č. j. II/18668/1973 o hmotném zabezpečení funkcionářů a pracovníků při účasti na politickém školení (reg. v částce 32/1973 Sb.), ve znění výnosu federálního ministerstva financí ze dne 14. ledna 1975 č. j. II/634/75 (reg. v částce 10/1975 Sb.),
 12. směrnice federálního ministerstva financí ze dne 25. dubna 1972 č. j. II/7042/72 o uhrazování vyplacených náhrad mezd při některých překážkách v práci z důvodu obecného zájmu (reg. v částce 11/1972 Sb.).

Čl. IV

Předsednictvo Federálního shromáždění se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásilo úplné znění zákoníku práce, jak vyplývá z pozdějších zákonů.

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

4

V Y H L Á Š K A

federálního ministerstva vnitra

za dne 10. prosince 1990,

**kteřou se mění vyhláška federálního ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb.,
kteřou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách**

Federální ministerstvo vnitra stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány podle § 23 zákona č. 268/1949 Sb., o matrikách:

Čl. I

Vyhláška federálního ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách, se mění takto:

1. V § 3 odst. 2 se vypouští písmeno c); dosavadní písmeno d) se označuje jako písmeno c).

2. V § 3 odst. 3 slib matrikáře zní:

„Slibuji, že budu věrný České a Slovenské Federativní Republice, budu zachovávat zákony a vykonávat veškeré povinnosti spojené s vedením matrik podle svého nejlepšího vědomí. Zachovávám mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se při své činnosti dozvím.“

3. V § 30 se vypouštějí odstavce 5, 6 a 7.

4. V § 48 se vypouští odstavce 5.

5. V § 62 se vypouští odstavce 2; zároveň se zrušuje číslování odstavců.

Čl. II

Pokud je ve vyhlášce federálního ministerstva vnitra č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách, uveden název:

- a) Československá socialistická republika, Česká socialistická republika nebo Slovenská socialistická republika, rozumí se tím Česká a Slovenská Federativní Republika, Česká republika nebo Slovenská republika,
- b) národní výbor (místní, městský, okresní, bezprostředně nadřízený národní výbor, národní výbor vyššího stupně) rozumějí se tím orgány, které ve věcech státní správy přebírají působnost národních výborů podle zvláštních předpisů.¹⁾

Čl. III

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Ministr:

Ing. Langoš v. r.

¹⁾ Zákon České národní rady č. 267/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).
Zákon České národní rady č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících.
Zákon České národní rady č. 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze.
Zákon Slovenské národní rady č. 369/1990 Sb., o obecním zřízení.
Zákon Slovenské národní rady č. 472/1990 Sb., o organizaci místní státní správy.
Zákon Slovenské národní rady č. 377/1990 Sb., o hlavním městě Slovenské republiky Bratislavě.
Zákon Slovenské národní rady č. 401/1990 Sb., o městě Košice.

Vydavatel: Federální ministerstvo vnitra – **Redakce:** Nad štolou 3, poštovní schránka 21/SB, 170 34 Praha 7 - Holešovice, telefon (02) 37 69 71 a 37 88 77, telefax (02) 37 88 77 – **Administrace:** SEVT, s. p., Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, telefon (02) 53 38 41-9, telefax (02) 53 10 14, 53 00 26, telex 123518 – Vychází podle potřeby – **Roční zálohované předplatné činí 480,- Kčs** a je stanoveno za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku – **Účet pro předplatné:** Komerční banka Praha 1, účet č. 19-706-011 – Novinová sazba povolena poštou Praha 07, číslo 313348 BE 55 – **Tisk:** Tiskárna federálního ministerstva vnitra – Dohlédací pošta Praha 07.

Distribuce předplatitelům: SEVT, a. s., Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, telefon 53 38 41-9, telefax 53 10 14, 53 00 26, telex 123518 – Požadavky na zrušení odběru a změnu počtu výtisků pro nadcházející ročník je třeba uplatnit do 15. 11. kalendářního roku. Změny adres se provádějí do 15 dnů. V písemném styku vždy uvádějte číslo vyučtování – Požadavky na nové předplatné budou vyřízeny do 15 dnů a dodávky budou zahájeny od nejbližší částky po tomto datu – Reklamační je třeba uplatnit písemně do 15 dnů od data rozeslání – Jednotlivé částky lze na objednávku obdržet v obytném středisku SEVT, Svatoslavova 7, 140 83 Praha 4 - Nusle, telefon 43 36 15, za hověté v prodejnách SEVT: Praha 2, Bruselská 2, telefon (02) 25 84 93 – Brno, Česká 14, telefon (05) 265 72 – Karlovy Vary, Sokolovská 53, telefon (017) 268 95, v prodejnách Knihy: Olomouc, nám. Míru 5 – Ostrava, Dimitrova 14 – Ostrava, Výškovická ul., obchodní pavilóny a ve vybrané síti prodejen PNS.